Leto LXVI | Poštnina plačana v gotovini. | V Ljubljani, v petek, dne 22. aprila 1938 | Štev. 91 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Predvojni avstro-ogrski dolgovi

Vprašanje obrestne mere in amortizacijske službe obveznic bivše avstro-ogrske monarhije je pri nas še vedno odprto. To vprašanje pa je za naše slovensko gospodarstvo velike važnosti, ker je na njem interesirano izredno veliko število lastnikov teh predvojnih papirjev. Gre za veliko število naših denarnih zavodov, posebno regulativnih hranilnic, za ustanove socialnega zavarovanja, za uprave raznih skladov, cerkvenih skladov in štipendij ter številnih zasebnikov, ki so v posesti teh papirjev večinoma že od leta 1919 dalje in v vsej tej dolgi dobi niso prejeli niti pare obresti niti se niso te obveznice kakorkoli amortizirale. Pomisliti je treba, da imajo samo naše regulativne hranilnice v svojih portfeljih predvojnih posojil za 87,144.224 K brez predvojnih deželnih posojil, da vidimo, za kako pomembne vsote je šlo. Nadalje je bilo ob koncu leta 1918 v obtoku še za 16,199.400 K kranjskih deželnih obveznic iz treh posojil (1888, 1911 in 1915), ki so v veliki meri v rokah naših državljanov.

Naša država je vedela, da je v interesu državnega kredita, če uredi vprašanje obrestne in amortizacijske službe teh posojil. Zato je bila tudi v državnih proračunih za 1930-1931 in 1932 vnesena večja vsota za ureditev tega vprašanja. V proračunu leta 1930-1931 je bilo vnesenih 15,200.000 din pod naslovom »služba po obveznicah, s katerimi se bodo zamenjale obveznice javnih posojil bivše avstro-ogrske monarhije, povlečene s teritorija naše države in obveznice vseh pokrajnih posojil ter stroški za to«. Tudi v naslednjem proračunu za 1931-1932 je bila v isti namen vstavljena vsota 15 milijonov 125.000 din. Toda do ureditve tega vprašanja ni prišlo, ker so vsote ostale neizkoriščane in je medtem tudi že pritisnila kriza naših državnih financ. Od tedaj naprej ni bilo ničesar več slišati o razpravah v tem vprašanju.

Na drugi strani pa vidimo, da prihaja to vprašanje le počasi v tek. Tako je začela država izplačevati lastnikom prog na našem ozemlju kupnine za te proge, katere ima vedno v eksploataciji. Tako je bilo likvidirano vprašanje odkupa dolenjskih železnic, tržiške in vrhniške, kar je prineslo lastnikom teh papirjev po dolgih letih čakanja in izgub vsaj nekaj njih kapitala. Prav tako je Poštna hranilnica začela izplačevati od srede lanskega leta hranilne in čekovne vloge pri bivši dunajski poštni hranilnici po ključu 4 krone za dinar. Teh vlog je bilo v naši državi po stanju ob likvidaciji tega zavoda 41.5 milij. kron in je Poštna hranilnica, kakor posnemamo iz njenega letnega poročila za 1937, do konca lanskega leta izplačala že 5.2 milij. din ali skoraj polovico skupnega zneska.

Vse to kaže, da mora priti tudi do ureditve vprašanja predvojnih posojil. Država ne more kar enostavno čez to obveznost, ki izvira tudi iz mirovnih pogodb.

Prilika je sedaj, ko stojimo pred vpisom prvega dela velikega 6% posojila 4 milijard za investicijsko delavnost v naši državi, da se vzame v pretres tudi to vprašanje, in sicer tako, kot so delale druge države, da se obveznice nekdanje monarhije lahko porabijo pri vpisu novega drž. posojila. Pri tem bo najbrž treba ločiti vprašanje predvojnih obveznic, ki se nahajajo v rokah naših državljanov, od vprašanja vojnih posojil, za katere je manj naklonjenosti z ozirom na porabo teh posojil. Predvojne obveznice naj bi se vzele v plačilo namesto gotovine. Pri tem naj bi se uveljavil vsekakor boljši ključ kakor 4 : 1, ker je treba upoštevati, da gre za predvojne papirje, ki so se glasili na zlato ali srebro. Tudi valutno razmerje narekuje boljši ključ kot je 4 : 1. Terjatve do dunajske Poštne hranilnice so dejansko terjatve po stanju ob razpadu monarhije, oktobra leta 1918, ko je bila avstrijska krona že veliko nižja, kot je bila v začetku vojne. Dne 31. julija je namreč deviza Curih beležila na Dunaju 96.475 (pariteta z avstrijsko krono 95.2258), dne 31. oktobra 1918 pa je bil tečaj devizne centrale na Dunaju zanjo 230.50, dne 30. septembra celo 254.50

Druga možnost, po kateri bi država likvidirala te predvojne obveznosti je, da vzame obveznice kot delno plačilo pri vpisu novega našega notranjega posojila. To so delale tudi druge nasledstvene države, zadnja med njimi Avstrija. V tem primeru bi bilo najprej določiti tečaj, nato pa razmerje med plačilom v gotovini in plačilom s temi obveznicami. Mnogo lastnikov predvojnih obveznic najbrž ne bo v stanju plačati večje zneske in bi bilo koristno zanje, če bi jim država dala za plačilo v gotovini izjemen rok, ki bi bil daljši kot roki za vpisnike v gotovini. Pa še pri tem bodo za mnoge lastnike nastale izgube, ker ne bodo tudi za obročna plačila imeli dovolj gotovine na razpolago in se ne bodo mogli udeležiti pri vpisu, ozir dobiti omenjene ugodnosti.

Posebnega študija in rešitve je potrebno vprašanje obveznic bivših avstrijskih kronovin. Skoraj vse kronovine so več ali manj razdeljene med nasledstvenimi državami in ima n. pr. naša država samo večji del bivše dežele Kranjske, dočim je del te dežele pripadel Italiji. Nato bi bilo najumestnejše, če bi se kvote za službo teh obveznic razdelile na nasledstvene države po številu prebivalstva, ki jim je pripadlo. To bi se v sedanjih časih, ko so se politične razmere med našo državo in Italijo n. pr. izpremenile, dalo urediti sporazumno med obema državama, posebno, ker ne gre za velike zneske. Sicer pa naša država ne bo dosti na škodi, če enostavno prevzame tudi one obveznice bivše dežele Kranjske, ki se nahajajo v rokah naših državljanov, ker je še itak veliko teh obveznic izven meja naše države v rokah drugih državljanov.

Pri momentih, katere je upoštevati pri reševanju vprašanja predvojnih posojil, je vsekakor zelo važnega načelnega pomena dejstvo, da so naše regulativne hranilnice šele po vojni tako znatno povečale svoje zaloge predvojnih rent. Pokupile so namreč v letu 1921 od inozemcev po priporočilu jugoslovanskega finančnega ministrstva za nad 53.6 milij. kron takih predvojnih obveznic. Inozemskim lastnikom mora naša država v smislu innsbruškega protokola plačevati najmanj 32% v zlatu. Tako pa si je država prihranila znatne zneske.

Vsekakor nam navedena dejstva kažejo, kako velikega pomena je za naše gospodarstvo rešitev vprašanja predvojnih posojil. Z ureditvijo tega vpraašnja bi postale mobilne terjatve naših državljanov in posebno hranilnicam bi gotovina ali pa novi papirji znatno povečali likvidnost, kar bi prišlo v korist tudi vlagateljem in vsemu gospodarstvu. Država pa bi se zopet znebila svoje obveznosti in bi se povečal njen kredit, na katerega mora vsaka država paziti z budnim očesom.

Posebno pa bi se dalo to vprašanje rešiti sedaj ob priliki vpisa novega državnega posojila.

D. P.

Posvetovanja nemških škofov

Kardinal Innitzer v Monakovem, Berlinu in Vratislavi

Kardinal Faulhaber pri sv. očetu

München, 21. aprila. TG. Med velikonočnimi prazniki se je mudil dunajski kardinal Innitzer več dni v Nemčiji, kjer se je zaporedno sestal z monakovskim nadškofom kardinalom **Faulhaberjem,** z berlinskim škofom grofom **Preysingom** in z vratislavskim nadškofom kardinalom **Betramom,** ki je obenem tudi predsednik stalnih nemških škofovskih konferenc v Fuldi. Iz Vratislave se je kardinal Innitzer peljal zopet v München, kjer se je še enkrat sestal s kardinalom Faulhaberjem, nakar je slednji odpotoval v Rim, da poroča sveti Stolici. V javnost ni prodrla niti najdrobnejša vest o vsebini razgovorov, ki so jih imeli nemški cerkveni knezi. Verjetno pa je, da je dunajski kardinal, ki se je pravkar vrnil iz Rima, hotel obrazložiti nemškim nadškofom stališče, ki ga je zavzel marca mesca, ko je bila Avstrija priključena Nemčiji. Razgovori so postali potrebni tudi zaradi tega, ker bodo odslej avstrijski škofje postali člani škofovskih konferenc ter se bodo udeležili že prihodnjega zasedanja. Med vsemi škofi nove velike Nemčije mora vladati popolna enotnost, ki bo prišla do izraza v pastirskem pismu iz Fulde, kakor je to bila do sedaj navada v stari Nemčiji. Razgovori med avstrijskim kardinalom in ostalimi cerkvenimi knezi velikonemške države so brez dvoma razčistili položaj in je mogel kardinal Faulhaber v Vatikanu sporočiti enotno stališče vsega nemškega episkopata.

V tej zvezi se širijo vesti, da so v teku pogajanja med Vatikanom in nemško vlado in da je ponudil svoje posredovanje tudi Mussolini, ki želi, da bi bil med Nemčijo in Vatikanom dosežen neke vrste sporazum še pred Hitlerjevim obiskom v Rimu. Čeprav navedene vesti niso nemogoče, jih je treba sprejeti s pridržkom, ker niso bile potrjene od nobene strani, niti od strani svete Stolice niti od strani nemške vlade.

„Habsburškega vprašanja ni več“

Berlin, 21. aprila. AA. DNB. Listi, ki niso prijateljski razpoloženi napram Nemčiji, so pisali o tiralici za Otonom Habsburškim tako, kakor da je bila izdana samo zato, da se lahko izvrši zaplemba imetja Habsburžanov v Avstriji.

»Berliner Börsenzeitung« pa piše, **da so bila imetja Habsburžanov zaplenjena že pred več tedni. Povzročil pa je to Oton Habsburški s svojo znano izjavo v »Petit Parisienu«. Jasno je, da njemu ne smejo biti na razpolago sredstva, s katerimi bi lahko financiral svoje veleizdajalsko delovanje. Ker je dne 13. marca s priključitvijo Avstrije k Nemčiji Oton Habsburški postal nemški državljan, je sprejel nase obvezo zvestobe napram Nemčiji in njenemu voditelju. V svoji izjavi pa je pozval tujino na vojno proti nemškemu narodu in njenemu voditelju. Po plebiscitu pa habsburškega vprašanja ni več in s tem morajo računati vsi, ki bi se hoteli vmešavati v notranje nemške zadeve.**

Proslava Hitlerjevega rojstnega dne

Dunaj, 21. aprila. TG. Včeraj, na 49. rojstni dan Hitlerja, so bile po vsej Nemčiji velike vojaške parade. Največji paradi sta bili v Berlinu in na Dunaju, kjer so oddelki bivše avstrijske vojske zadnjikrat defilirali v starih avstrijskih uniformah. V Berlinu je nastopil oddelek avstrijskega topništva, na Dunaju pa vse avstrijsko vojaštvo, ki je še ostalo v dunajski garniziji. Avstrijski vojaki so defilirali v avstrijskem paradnem koraku. Njihove železne čelade so bile okrašene z zelenim hrastovim listjem. Na stolpu cerkve sv. Štefana so narodni socialisti razobesili zastavo s kljukastim križem. Pri paradi je nemška vojska prvič pokazala tanke največjega tipa, ki so vzbudili presenečenje. Tanki dosegajo 18 ton in nosijo topove kalibra 7.7 cm ter imajo posadke po štiri može.

Prve priprave za pogajanja med Italijo in Francijo

Pariz, 21. aprila. TG. Nalogo, ki jo ima francoski odpravnik poslov v Rimu Blondel, je neka poučena osebnost francoskega zunanjega ministrstva časnikarjem razložila takole:

Odpravnik poslov Blondel ima nalogo, da ustvari vse potrebne ugodne pogoje za imenovanje novega francoskega veleposlanika v Rimu, kakor tudi za bodoča pogajanja, ki se bodo začela med francosko in italijansko vlado za razčiščenje vseh med obema državama obstoječih sporov. Odpravnik poslov vodi zaenkrat le predhodna, pripravljalna pogajanja, ki bodo francoski vladi dala možnost, da zavzame v Ženevi pri zasedanju Zveze narodov pravilno stališče k točki o priznanju abesinskega imperija, ki ga bo sprožila angleška vlada, in da odpošlje opolnomočenega veleposlanika. Kakor hitro bodo ti predhodni koraki storjeni, se bodo pogajanja za končno veljavni sporazum takoj začela in hitro končala.

Glede zahtev, ki jih bo francoska vlada pri pogajanjih z Italijo stavila, vlada sedaj še nejasnost, ker se francoska vlada o njih še ni izjavila, toda iz že znanih dejstev jih je mogoče zbrati pod naslednja poglavja:

1. Francija bo zahtevala priznanje za svoje interese v Sredozemskem morju, ki niso nič manjši od angleških. Angleško-italijanski sporazum namreč, popolnoma molči o tistem delu Sredozemskega morja, ki se raztega zapadno od 19 meridijana (jonski otoki) in objema torej ves zapadni del Sredozemlja, vključivši tudi Balearsko otočje in morske ožine med Sicilijo in afriško obalo, kjer Italija na osnovi pogodbe z Anglijo dejansko lahko počne, kar hoče. To je treba razlagati tako, da je Anglija hotela prepustiti Franciji, da si ona sama, ker je bolj interesirana, izposluje potrebna jamstva v svoji lastni pogodbi z Italijo.

2. Italija je v svoji pogodbi z Anglijo že jasno povedala, da nima nobenih želja po španskem ozemlju, naj bo kjerkoli, torej tudi ne na Balearih in ne v Maroku. Razume se, da bo Francija tudi v svoji pogodbi z Italijo zahtevala podobno zagotovilo rimske vlade.

3. Francoska vlada ima precejšnje težave s protifrancosko propagando v Tuniziju. Pogodba z Italijo bo uredila tudi to vprašanje in vzpostavila prijateljsko ozračje na meji med Tunizijo in italijansko Libijo, kjer je Italija itak že Angležem obljubila, da bo znižala svojo oboroženo silo na mirovno stanje 30.000 mož.

Razume se, da bo morala francoska vlada ponuditi Italiji protiusluge, ki se tičejo predvsem abesinskega področja. Francija bo morala priznati zasedbo Abesinije po Italiji ter pristati na natančno razmejitev med italijanskim afriškim imperijem in francosko Somalijo, ki leži ob Rdečem morju okrog zaliva Džibuti. Francija bo morala Italiji priznati tudi vodilno udeležbo pri izkoriščevanju železnice Džibuti-Addis Abeba. Brez dvoma bo Italija sprožila tudi vprašanje Tangerja in bo kot protiuslugo za ukinitev protifrancoske propagande od francoske vlade zahtevala tudi bolj trdo nadzorstvo nad delovanjem protifašističnih italijanskih izseljencev, ki žive v Franciji.

V francoskem zunanjem ministrstvu poudarjajo, da je sedaj ozračje za hitro sklenitev sporazuma skrajno ugodno. Glavno delo je itak opravil angleško-italijanski sporazum in se bo Francija takorekoč samo priključila tej pogodbi. Na drugi strani pa ni mogoče zanikati, da je Italiji po priključitvi Avstrije k Nemčiji mnogo na tem, da najde nova zunanjepolitična sredstva, ki ji bodo nudila ravnotežje z nemškim zavezništvom. Razvoj dogodkov v Španiji, kjer se bliža dokončna zmaga nacionalistov, bo Franciji preusmeritev zunanje politike v smislu iskrenega prijateljstva z Italijo, tudi olajšal. Predsednik italijanske vlade Mussolini je po vladnem časopisju dal vedeti francoski javnosti, da je sporazum s Francijo zaželen in da za njega dejansko ni več nobene ovire.

Pariz, 21. apr. b. Iz Quai d'Orsaya poročajo, **da je bil danes francoski odpravnik poslov Blondel že drugič sprejet pri italijanskem zunanjem ministru grofu Cianu. Razgovori so bili v smislu navodil, ki jih je Blondel dobil danes dopoldne. Uradno še ni bilo sporočeno, da so se s tem pričela stvarna pogajanja med Francijo in Italijo.**

Predmet angleško-francoske konference

London, 21. aprila. AA. Havas: Angleški zunanji minister lord Halifax je sedaj na počitnicah v notranjosti Anglije. Konec tedna se bo vrnil v London in bo tako začel pripravljati konferenco med angleškimi in francoskimi državniki, ki se začne v Londonu dne 30. aprila.

V diplomatskih krogih predvidevajo, da pogajanja ne bodo naletela na nobene težave. Soglasno bodo sprejeti sklepi o mednarodni politiki in o obrambi obeh držav.

Sporazum med Italijo in Veliko Britanijo bodo skupno proučili in francoski ministri bodo imeli priliko, da razložijo svoje stališče. Skupno se bo obravnavalo tudi vprašanje **pogodbe med Francijo in Italijo.** Ker se francoski in angleški interesi v Sredozemskem morju dopolnjujejo in so si podobni, bodo angleški državniki lahko dostavili svoje pogoje, kakor so to francoski državniki delali med pogajanji med Italijo in Veliko Britanijo.

Vprašanje **Španije** in **Srednje Evrope** bodo tudi obravnavali z vso pozornostjo. V tem oziru ni pričakovati nobene spremembe angleške politike. Udeleženci konference bodo o Španiji zavzeli skupno stališče brez ozira na konec španske državljanske vojne.

O **Srednji Evropi** se lahko reče to, da **angleška vlada ne bo spremenila svojega stališča, kakor ga je začrtal s tem v zvezi Charmberlain v svojem govoru dne 24. marca. Govorili bodo o tem, kako naj se okrepi položaj tistih držav v Srednji Evropi, ki bi bile najbolj v nevarnosti.**

O **vojaških pripravah** obeh držav pa se lahko reče samo to, da je glavni problem v tem, kako se naj vojne sile obeh držav med seboj izpopolnjujejo. Govorili bodo tudi o preskrbi z vsem potrebnim v primeru vojne. Jasno je, da se bo o vseh teh vprašanjih govorilo samo v načelu in da bodo vsa ta vprašanja podrobno razčistili strokovni svetovalci obeh vlad.

London, 21. aprila. b. Diplomatske priprave za obisk francoskih državnikov v Londonu so končane. Francoski ministri bodo imeli pogajanja z angleškimi merodajnimi krogi 29. in 30. aprila. **Posebej poudarjajo, da bosta Velika Britanija in Francija storili v Burgosu skupen korak, da ne bi Italija in Nemčija dobili takšnih gospodarskih ugodnosti, ki bi ogrožali gospodarske interese Londona in Pariza.**

London, 21. aprila. c. **V Londonu so se razširile vesti, da misli Daladier na sestanku med francoskimi in angleškimi državniki zahtevati posojilo v višini 80 milijonov funtov. Finančniki za to posojilo niso preveč navdušeni, ker dvomijo v rezerve francoske Narodne banke.**

Angleški vojni minister bo prišel v Rim

Rim, 21. aprila. b. Tukaj pričakujejo, da bo angleški vojni minister Hooare Belischa prispel v Rim 22. aprila. V dobro poučenih krogih trdijo, da bo angleški vojni minister ostal v Rimu dva do tri dni ter se v tem času sestal z Mussolinijem in zunanjim ministrom Cianom.

20 letnica češkoslovaške vojske

Praga, 21. aprila AA. (ČTK.) Danes proslavlja Češkoslovaška 20 letnico ustanovitve češkoslovaških legij v Italiji. V vsej Češkoslovaški proslavljajo spomin na slavni dan, ko je italijanska vlada priznala obstoj samostojne češkoslovaške vojske v Italiji. Vsi listi objavljajo dolge članke, posvečene zgodovini češkoslovaških legij v Italiji, objavljajo pa tudi ukaz predsednika češkoslovaške republike dr. Beneša, ki ga je izdal o priliki te svečane proslave. Časopisje posebno podčrtava priznanje in hvaležnost češkoslovaškega naroda do Italije, zaradi njene pomoči v bojih za neodvisnost češkoslovaške države.

Ukaz predsednika republike

Ob priliki 20 letnice ustanovitve češkoslovaških legij v Italiji je češkoslovaški predsednik dr. Beneš objavil sledeči ukaz, ki bo prebran v vseh vojašnicah:

Danes slavimo 20 letnico organiziranja češkoslovaške vojske v Italiji, ki je postalo dejstvo po podpisih v Rimu dne 21. aprila 1918 med italijansko vlado in češkoslovaškim narodnim odborom. Ta dan je za nas zgodovinski dan, kajti ta organizacija nam je omogočila, da pokažemo svetu našo vojaško hrabrost in visoko moralo, s katero je prežet češkoslovaški narod. Italija je s priznanjem naše vojske v inozemstvu pod poveljstvom zaveznikov priznala tudi politično kompaktnost in nedeljivost celotne naše osvobodilne delavnosti v zamejstvu. Naša legija, ki je naletela na žive simpatije, posebno na veliko pomoč tudi med italijanskim narodom, je v najkrajšem času mogla nastopiti. Naša vojska se more s ponosom spominjati na sijajne uspehe naših legionarjev na Piavi, Dosaltu, Fonteli in po mnogih drugih znamenitih bojiščih, kjer so se borili ramo ob rami z italijansko vojsko. Uradno poročilo, ki ga je izdal poveljnik naše vojske na italijanskem bojišču konec svetovne vojne in ki je za večne čase vklesan v palačo Venezio, je tudi spomenik naših legij, naše vojske v Italiji. Ne bomo pozabili niti enega onih politikov iz tiste dobe, ki so v duhu Risorgimenta v kakršnikoli obliki pomagali k našemu osvobojenju. Sedanji predsednik italijanske vlade, Mussolini, je danes med njimi. Poleg tega smo hvaležni Italiji za požrtvovalnost in samopremagovanje, s katerim nam je zatem pomagala priti na naše domove, da se branimo proti napadom izza meja v letu 1919. Želim, da tradicija tega zgodovinskega sodelovanja italijanskega naroda s češkoslovaškim in tradicija naših skupnih bojev za svobodo vedno ostane živa v češkoslovaški vojski.

Vsak državljan — masko proti plinom

Praga, 21. aprila. AA. Havas. Ta teden bo izšla uredba, da je nakup protiplinskih mask obvezen. Davčni obvezanci mest, ki štejejo nad 10.000 prebivalcev, morajo kupiti protiplinske maske zase in za člane svoje družine v teku dveh mesecev. Vsi prebivalci Češkoslovaške morajo imeti protiplinske maske.

Dunajska vremenska napoved: Spremenljivo oblačno ali pa tudi jasno, ponoči mraz.

Zagrebška vremenska napoved: Jasneje.

Zemunska vremenska napoved: Na zahodu in ob Jadranskem morju se bo zjasnilo

Razpis praznih učiteljskih mest

Belgrad, 21. aprila m. Prosvetno ministrstvo razpisuje v današnjih Službenih novinah natečaj za prazna učiteljska mesta v vsej državi. Prošnje za ta mesta je treba vložiti pri upraviteljih šol najdalje **do 15. maja t. l.** Prošnje za mesta, ki niso razpisana, se ne bodo sprejemale. Prosilci za razpisana mesta morajo imeti vse pogoje, ki se zahtevajo za ta mesta.

V območju dravske banovine se razpisujejo naslednja prazna mesta:

V Kranju: 1 moško prazno mesto, za katero je treba najmanj 10 let učiteljske službe, in 1 mešano (moško ali žensko) prazno mesto v Murski Soboti, za katero je treba 8 let učiteljske službe.

Razpisana so sledeče prazna mesta, za katera je treba 5 let učiteljske službe: **v okraju Brežice:** Brežice 1 moško mesto; **okraj Celje:** v Vojniku 1 žensko mesto, **v okraju Črnomelj:** 2 mešani mesti v Metliki; **okraj Krško:** 2 mešani mesti v Kostanjevici; **v okraju Maribor levi breg:** 1 mešano mesto v Kamnici; **v okraju Maribor desni breg:** 1 mešano mesto v Limbušu; **v okraju Ptuj:** 3 mešana mesta v Hajdini; **v okraju Šmarje:** 4 mešana mesta v Šmarju.

Nadalje so razpisana sledeča prazna mesta:

okraj Brežice: Sv. Anton 1 mešano mesto, Artiče 1 moško mesto, Blanca 1 meš., Globoko 1 meš., Kaplja 1 moško, Pečice 1 žensko, Podsreda 2 ženski, Rajhenburg 2 mešani, Senovo 1 mešano, Zdole 1 mešano, Velika dolina 2 mešani, Pišece 1 mešano.

Okraj Celje: Dramlje 1 žensko, Svetina 1 žensko, Slivnica 1 žensko, Griže 1 žensko, Loke 1 moško.

Okraj Črnomelj: Adlešiči 1 mešano, Petrova vas 1 mešano, Preloka 1 mešano, Vinica 1 žensko, Radatoviči 1 mešano.

Okraj Dol. Lendava: Bogojina 1 mešano, Črenšovci 1 mešano, Dobrovnik 1 mešano, Dolga vas 1 mešano, Gamčani 1 žensko, Gomilica 1 žensko, Hotiza 1 mešano, Kapa 1 mešano, Petešovci 1 žensko, Velika Polana 2 ženski, Turnišče 2 mešani, Zamostje 1 žensko, Srednja Bistrica 1 mešano.

Okraj Gornji grad: Gorica 1 žensko, Gornji grad 1 mešano, Ljubno 1 mešano, Mozirje 1 moško, Rečica 2 mešani.

Okraj Kamnik: Blagovica 1 ž., Krašnja 1 m., Potok 1 m., Rova 1 m., Sv. Trojica 1 ž., Zalog 1 m. in 1 ž., Tunjice 1 m. in 2 ž., Ihan 1 mešano.

Okraj Kočevje: Banja Loka 1 ž., Fara vas 1 m., Kočevska reka 1 meš., Rob 1 meš., Stalcarji 1 ž., Dobrepolje 1 meš.

Okraj Konjice: Sv. Florijan 1 ž., Konjice 1 ž., Lože 1 ž., Vitanje 1 ž. in 2 m., Zreče 1 ž.

Okraj Kranj: Besnica 1 m., Cerklje 1 meš., Podblica 1 m., Podbrezje 1 ž., Predoslje 1 ž., Šenčur 1 meš., Trboje 1 m.

Okraj Krško: Cerklje 1 meš., Št. Jernej 1 ž., Kal 2 ž., Trebelno 1 meš., Tržišče 1 ž.

Okraj Laško: Hrastnik 2 ž., Sv. Lenart 1 ž., Št. Rupert 1 meš.

Okraj Litija: Sveta gora 1 ž., Kolovrat 1 ž., Sv. Križ 2 meš., Šmartno 1 ž., Št. Vid 1 ž., Št. Jurij 1 meš.

Okraj Ljubljana - okolica: Dolsko 1 ž., Javor 1 ž., Gornje Pirniče 2 meš., Sv. Križ 1 ž., Dobrova 1 meš., Drenov grič 1 m., Notranje gorice 1 meš., Zaplana 1 m.

Okraj Ljutomer: Apače 2 meš., Cezanjevci 2 meš., Sv. Jurij 1 ž., Kaplja 2 meš., Križevci 2 m., Gornja Radgona 1 meš., Safarsko 1 ž., Ščavnica 1 m., Vučja vas 1 meš.

Okraj Logatec: Begunje 1 m., Cajnarje 1 ž., Rovte 1 meš., Žiri 1 ž.

Okraj Maribor levi breg: Sv. Ana 2 ž., Sv Anton 3 meš., Sv Barbara 1 ž., Sv. Benedikt 1 ž., Sv. Duh na Ostrem vrhu 1 ž., Gradišče 1 ž., Št. Ilj 1 meš., Jarenina 1 meš., Sv. Jurij ob Pesnici 1 ž., Sv. Jurij v Slov. gor. 1 meš., Sv. Križ 1 ž., Gornja sv. Kungota 1 ž., Sv. Lenart 1 meš., Lokavec 1 ž. Sv. Martin 1 ž., Sv. Rupert v Slov. gor. 1 meš., Šmarjeta ob Pesnici 1 meš., Sv. Trojica v Slov. gor. 1 ž., Žitečka vas 1 ž., Marija Snežna 1 meš.

Okraj Maribor desni breg: Dobrovci 1 ž., Lehan 1 meš., Makole 2 meš., Sv. Marjeta na Dravskem polju 1 meš., Sv. Marjeta na Pohorju 1 ž., Zg. Polskava 1 ž., Rače 1 meš., Reka 1 ž., Ruše 1 meš., Slivnica 1 meš., Tinje 2 meš., Brezno 1 meš.

Okraj Murska Sobota: Bodonci 1 meš., Cankova 2 meš., Gederovci 1 ž., Gornja Lendava 1 ž., Gerlinci 1 ž., Gončevci 1 ž., Križevci 1 ž., Kruplivnik 1 m., Kuzma 1 ž., Markovci 1 ž., Pertoča 1 ž., Gornji Petrovci 1 ž., Serdica 2 ž., Sv. Jurij 1 ž., Šulinci 1 ž., Tišina 1 meš., Vidonci 1 ž.

Okraj Novo mesto: Birčna vas 1 ž., Čatež 1 meš., Črmošnjice 1 m., Dolž 1 ž., Hinje 1 ž., Mirna peč 1 meš., Poljane 1 ž., Šmarjeta 1 ž., Zagradec 1 ž., Žužemberk 1 meš., Ambrus 1 mešano, Št. Peter 1 meš., Dolnja nemška vas 1 meš., Podgrad 1 meš.

Okraj Dravograd: Št. Daniel 1 ž., Kaplja 1 ž., Kotlje 1 ž., Lokovica 1 ž., Muta 1 meš., Prevalje 1 meš., Sv. Primož 1 ž., Remšnik 1 ž., Ribnica na Pohorju 1 meš.

Okraj Ptuj: Sv. Bolfenk na Kogu 1 ž., Sv. Lovrenc v Slov. gor. 1 meš., Sv. Marjeta 2 meš., Sv. Miklavž 2 meš., Rudeč 1 ž., Sv. Tomaž 2 meš., Sv. Urban pri Ptuju 1 ž., Sv. Andraž v Halozah 4 meš., Sv. Barbara v Halozah 1 meš., Sv. Duh 1 ž., Majšperk 2 meš., Sv. Marko 2 meš., Naraplje 1 ž., Nova cerkev 1 meš., Ptujska gora 1 meš., Sv. Vid 1 meš., Zavrč 2 meš.

Okraj Radovljica: Breznica 2 meš., Javorniški rovt 1 meš., Kamna gorica 1 meš.

Okraj Slovenji Gradec: Sv. Andraž 1 ž., Bele vode 1 ž., Št. Ilj 1 meš., Št. Janž pri Dravogradu 1 meš., Št. Janž v Vin. goricah 1 ž., Pameče 1 m., Ravne 1 ž., Sele-Vrhe 1 ž.

Okraj Škofja Loka: Sv. Lenart 1 m., Poljane 1 meš., Sorica 1 ž., Zabrdo 1 meš., Črni vrh 1 mešano.

Okraj Šmarje: Sv. Urban 1 meš., Kozje 2 meš., Lenberd 1 ž., Sv. Peter pod Sv. gorami 1 meš., Podčetrtek 1 ž., Ponikva 1 meš., Prevorje 1 ž., Pristava 1 ž., Stoperce 1 meš., Sv. Vid pri Grobelnem 1 meš., Sv. Vid pri Planini 2 meš., Zibika 1 ž.

Mednarodni šahovski turnir

Ljubljana, 21. aprila.

Pri nadaljevanju prekinjenih partij iz 9. kola dr. Vidmar v partiji z Bröderjem ni mogel preprečiti prodiranje belega prostega kmeta in je moral v 53. potezi kapitulirati. Tudi Szabo je v damski končnici s precizno igro izrabil materialno premoč ter prisilil Preinfalka, ki je zaman poskusil z remis kombinacijo, s postavitvijo nove dame k predaji. Tako je Szabo dohitel Kostiča in sta skupno prišla v vodstvo s 7 točkami. V današnjem 10. kolu so se popoldne končale le tri partije, kar dokazuje, da borbenost tekmovalcev z vsakim kolom narašča. Prva sta končala M. Vidmar ml. in Vasja Pirc. M. Vidmar ml. je otvoril z damskim gambitom. V Njemcovičevi variianti sta mojstra zamenjala dami ter zavila v izenačeno končnico. Že v 20. potezi, po dobri uri igranja, sta se sporazumela za remis. Na dr. Vidmarjev damski gambit se je Szabo branil z Grünfeldovo obrambo. Dr. Vidmar otvoritve ni igral dovolj odločno in je Szabo z izvrstnimi potezami prišel v razvojno prednost. Ker pa je dr. Vidmar v nadaljevanju našel najmočnejše poteze, sta se nasprotnika v 20. potezi zedinila za remis. Preinfalk je igral proti Nedeljkoviču damski gambit. Nedeljkovič je odgovoril s holandsko obrambo in je spočetka stal zaradi silnega belega središča v defenzivi. Srednji igra je potekala zelo zapleteno. Preinfalk si je ustvaril že lepe šanse, toda tik pred prekinitvijo je z napačno kombinacijo izgubil damo in s tem tudi partijo. Kostič je kot beli proti Bröderju v francoski partiji že v otvoritvi žrtvoval kmeta za boljši razvoj svojih figur. Oba tekmeca sta napravila veliko rošado in s tem prenesla napetost na damsko krilo. V srednji igri je dobil Kostič kmeta nazaj, poleg tega pa je obdržal močan napad na črnega kralja. V borbi dveh lovcev proti dvema skakačema si je Kostič vsled slabe Bröderjeve igre osvojil kmeta in prekinil partijo v izglednejši poziciji. L. Steiner in dr. Trifunovič sta igrala odprto varijanto španske partije. Dr. Trifunovič kot črni otvoritve ni najbolje igral in je izgubil kmeta. Po zamenjavi dam je nastala zelo težka končnica, ki jo je Steiner odlično igral ter dr. Trifunoviču ni dopustil, da bi stanje izenačil. Še več, dobil je drugega kmeta in partijo prekinil v dobljeni poziciji. Dr. Tartakower je proti Totu otvoril s kraljevim kmetom. V sicilijanki je prišel Tot v stisnjeno pozicijo, toda s pazljivo igro se je rešil pritiska belih figur. Pri nadaljnjem razvoju partije je zamudil ugodno priliko, da bi pozicijo izenačil. Dr. Tartakower je dobil kmeta in bo končnico, ki je bila prekinjena, z lahkoto dobil. Šorli je kot črni Foltysov damski gambit sprejel. Sprva se je partija normalno razvijala, pozneje pa je Šorli poizkusil z manevrom na damskem krilu priti do protiigre. V središčnici je Foltys dobil kmeta, toda v protinapadu ga je Šorli ugrabil nazaj. Partija bi brškone končala remis, ko ne bi Šorli v časovni stiski napravil napake, ki ga je stala kvaliteto. Partija je bila prekinjena v izgubljeni poziciji za Šorlija. Furlani je prišel proti dr. Astalošu z belimi figurami v otvoritvi dveh skakačev v izglednejšo pozicijo. V središčnici je žrtvoval kvaliteto ter dobil silen napad na črnega kralja. V časovni stiski Furlani napada ni precizno izvedel ter dopustil, da si je dr. Astaloš pozicijo utrdil. Partija je bila prekinjena v nejasnem položaju.

V nadaljevanju prekinjenih partij je prišlo do naslednjih rezultatov. Tot se je v partiji z dr. Tartakowerjem podal brez borbe. Furlani in dr. Astaloš sta se brez igre sporazumela za remis. Foltys je po par potezah premagal Šorlija. Kostič je v prekinjeni partiji z Bröderjem ustvaril prostega kmeta in odločil partijo v svojo korist. Dr. Trifunovič in Steiner svoje prekinjene partije še nista končala. Steiner ima dva kmeta več in je njegova zmaga le še stvar tehnike.

Stanje po 10. kolu: Kostič 8, Szabo 7 in pol, dr. Tartakower 6 in pol, dr. Trifunovič 6 (1), dr. Astaloš 5 in pol (1), Pirc 5 in pol, Bröder in Vidmar ml. 5, Steiner in dr. Vidmar 4 in pol (1), Nedeljkovič 4 in pol, Foltys 4 (1), Furlani 3 in pol, Preinfalk in Tot 3, Šorli 1 (1).

V XI. kolu bodo igrali tile pari: dr. Trifunovič—Furlani, Bröder—L. Steiner, Szabo—Kostič, Nedeljkovič—dr. Vidmar, Tot—Preinfalk, Šorli—dr. Tartakower, Pirc—Foltys, dr. Astaloš—Vidmar mlajši.

Najvažnejša bo partija Szabo—Kostič, ki bo najbrže odločala o prvem mestu na turnirju.

Sijajna, duhovita komedija, ki neusmiljeno šiba moderne politične razmere! **Danes premiera!**

Hans Moser v svoji najodličnejši vlogi vseh časov!

Moj sin - gospod minister

Po znamenitem odrskem delu »Fistou« od Birabeana

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

100% humorja, veselja, zabavnih spletk in intrig, tako da *gledalec ne pride iz smeha*

Sodelujejo še: *Heli Finkenzeller, H. Brausewetter in Francoise Rosay*

KINO UNION Tel. 22-21

Drobne domače in tuje

Švica skrbi za svojo nevtralnost

Rim, 21. apr. b. Italijanski listi objavljajo iz Basla vest, da je Zvezni svet švicarske republike dostavil glavnemu tajniku Zveze narodov noto, v kateri zahteva, da se dne 9. maja, ko se sestane Svet ZN, stavi na dnevni red zahteva švicarskega Zveznega sveta, da se Švica reši obveznosti iz čl. 16 pakta ZN, ker švicarska konfederacija želi, da dobi svojo popolno nevtralnost in da se tako reši nepotrebnih avantur. Kakor je znano, je Švica že ponovno izjavila, da želi ostati popolnoma nevtralna, po priključitvi Avstrije v Nemčiji pa je njena tozadevna želja še bolj jasna.

Potres v Turčiji

Ankara, 21. aprila. AA. (Anatolska agencija.) Potres v okolici Kirsekira je dosedaj zahteval 224 mrtvih in 18 težko ranjenih. Popolnoma je porušenih 756 hiš. Nadaljujejo se dela pri odkopavanju žrtev. Število žrtev pa bi bilo še mnogo večje, če ne bi bil velik del prebivalstva v trenutku potresa po poljih na delu. Zato odpade največje število mrtvih na ženske in otroke, ki so bili tedaj doma. Vlada in turški rdeči polumesec sta nudila takoj pomoč ponesrečencem in njihovim družinam. Narodna skupščina je v žalnem razpoloženju poslušala podrobno poročilo, ki ga je o tem potresu podal notranji minster, ter je odobrila izreden kredit 50.000 turških lir za pomoč ponesrečencem.

Ankara, 21. aprila. b. Potres v srednji Anatoliji je bil eden izmed najhujših potresov, kar jih pomni zgodovina Turčije. Listi obširno poročajo o strahotah tega potresa. Doslej so našli pod razvalinami hiš 250 mrtvih, veliko število pa je ranjenih. Potres je uničil 15 mest in mnogo vasi, tako da je ostalo brez strehe nad 20.000 prebivalcev. Materialna škoda je ogromna. Tuji diplomati so izrazili turški vladi globoko sočutje svojih vlad nad obsežnostjo gorja, ki je tako nenadno zadelo Turčijo.

Sneg v Srbiji

Belgrad, 21. aprila. AA. Promet na državni cesti Bugojno-Sinj je spet vzpostavljen. Iz Peči pa poročajo, da je bil zaradi obilnega snega, ki je padal 19. in 20. aprila prekinjen promet na poti, ki pelje preko Čakora. Snega na Čakorju je 80 centimetrov ter še vedno sneži. Ukrenjeno je vse potrebno za ponovno vzpostavitev rednega prometa. Prekinjen je tudi promet na cesti Belo polje—Plevlje in Mišošev dol—Plevlje. Iz Berane poročajo: 20 aprila je bil prekinjen promet na državni cesti med Mateševim in Bioco. Iz Skoplja pa javljajo, da se je zaradi silnega dežja odtrgala velika masa zemlje in zasula državno cesto, ki pelje iz Skoplja v Uroševac, pri Kačaniku ter je bil zato prekinjen vsak promet.

*

Milano, 21. aprila. c. V vsej severni Italiji je zavladal hud mraz. Celo na rivieri je padlo nekaj snega, sicer pa ves čas dežuje.

Praga, 21. apr. c. Tudi v vsej Češkoslovaški je pritisnila huda zima. Včeraj je bila srednja dnevna temperatura enaka temperaturi dne 24. februarja. Od povsod prihajajo poročila o veliki škodi, ki jo je napravila slana.

Nesreča pri skoku z vlaka

Ježica, 21. aprila.

Danes popoldne ob tri četrt na 4 se je z glavnega kolodvora odpeljal s kamniškim vlakom med drugimi potniki tudi župnik v Notranji peči nad Kamnikom g. Knol Adolf, rojen 7. novembra 1873 v Ribnici. Ko je vlak vozil od gorenjskega kolodvora proti Ježici, je na nepojasnjen način nastala v vozu zmeda. Od nekod je med potnike šinila grozna misel, da se je vlak vnel in da gori. G. župnik Knol je pod vtisom tega splošnega razburjenja v vozu skočil z vlaka, da bi se rešil. Pri padcu pa se je tako poškodoval, da so ga morali prepeljati v Leonišče. Za silo pa so ga obvezali že dobri ljudje v Mali vasi pri Ježici. Njegove poškodbe pa niso nevarnejšega značaja. Najtežjo rano ima na čelu nad očesom, poleg tega pa še nekaj prask po rokah in obrazu. Upati je, da bo že v nekaj dneh mogel zapustiti bolnišnico.

Pohvala za požrtvovalnost

Belgrad, 21. aprila. m. Današnji »Službeni vojni list« prinaša pohvalo vojnega ministra za podporočnika Radivoja Petroviča in podnarednika Alojzija Žumra, ki sta 29. januarja t. l. v Nišu skočila z mosta v reko Ništavo, ko sta videla, da se potaplja neki vojak s konji, ki so se splašili in pobegnili v reko. S hrabrostjo obeh je bilo mogoče rešiti vojaka in konje.

Osebne vesti

Belgrad, 21. aprila. m. Premeščeni so v direkcijo pošte in telegrafa v Ljubljani: Franc Lapajne, Anton Preinfalk, Leopoldn Markelj, Tomaž Pokorni, Vladimir Vojska, Ivan Kit, Maks Košir, Jožef Jakše, Frančiška Stanonik, Ana Pečirer, Lidija Pečenko, Gregor Hribar, Peter Cerar, Ivana Črnjač, Angela Avirata, Antonija Črnjač, Stanko Pristovšek, Franc Pipan, Julijana Erker — vsi s pošte Ljubljana I, in Josipina Kopač s pošte Ljubljana III, vsi po potrebi službe. Na pošto Ljubljana I so premeščeni: Vekoslav Božič s pošte Ljubljana II in Antonija Megušar s pošte Ljubljana III. Na pošto Ljubljana II so premeščeni: Fardinand Nadrah, Janko Alič, Marija Mesojedec, Olga Skubic in Bogoljub Siligoj s pošte Ljubljana I. Na pošto Ljubljana VII je premeščena Ana Lavrič s pošte Ljubljana I.

Po španskih bojiščih

Napredovanje proti Castellonu

Po poročilu vrhovnega poveljstva v Salamanci so Francove čete zasedle ves desni breg reke Ebro tudi v odseku pri Tortosi. Pri tem so ujele 1200 ujetnikov in zaplenile mnogo bojnega materiala. Sedaj traja huda topniška bitka, v kateri sovražnika streljata čez široko in zelo narastlo reko, kar bo imelo za posledico, da bo po nekaj dnevih Tortoza le še kup razvalin. Civilno prebivalstvo se je po večini razbežalo v gore.

Velik uspeh so Francove čete dosegle v Pirenejih, kjer se jim je posrečilo zasesti gorsko dolino Aran in tako pomakniti svoje čete do gorske republike Andore. Dolina Aran je služila do sedaj španskim beguncem za prehod čez mejo v Francijo. Sedaj bo ta pot zaprta. Še zadnji hip se je okrog 1500 miličnikom posrečilo, da so ušli čez mejo. Te bodo francoske oblasti na njih željo poslale nazaj v Barcelono. Rdeča Španija meji na Francijo le še s kakimi 170 km v Pirenejih, to je s tistim delom, ki leži vzhodno od republike Andora.

Salamanca, 21. aprila. AA. Havas: Vrhovno poveljstvo generala Franca objavlja, da je sedaj dolina Aran popolnoma zavzeta. Zavzeta sta tudi dva obmejna prelaza Pont du Roi in Potillion. V odseku Castellon so nacionalisti napredovali nekaj km proti jugu. Na madridski fronti je bilo odbitih več napadov.

Saragosa, 21 aprila. AA. Havas: Levo krilo čet genrala Arande je včeraj dopoldne začelo prodirati proti jugu od Santa Madalena in ob 16 popoldne prišlo do **Alcale de Chisbert.** Nacionalistične čete so tako zasedle tretjino pokrajine Castellon in več km obale ob Sredozemskem morju. (Alcala je 30 km južno od Vinaroza in 40 km severno od Castellona.)

Bilanca državljanske vojne

Po 21 mesecih državljanske vojne je general Franco gospodar tri četrtine španskega ozemlja. V ostalem pa je bilanca strahotna. Škoda, ki so jo povzročila razdejanja, zmanjšanje narodne proizvodnje, obtok zlata se ceni na 48 milijard zlatih pezet. Uradne statistike o človeških izgubah ni, računajo pa število smrtnih žrtev od 440 do 460 tisoč. Število mrtvih in ranjenih pa presega milijon žrtev. — Franco je gospodar 30 provinc, ljudska fronta jih ima pod oblastjo 9. Deljeno gospodstvo pa je v sledečih 8 provincah: Lerida, Tarragona, Castelon, Gvadalajara, Madrid, Toledo, Granada in Jaen. Od 47 provincialnih glavnih mest jih ima Franco 33, 14 pa jih ima ljudska fronta.

Ljudska fronta je z vojsko porabila ves zlati zaklad, ki je znašal 2258 milijonov zlatih pezet. Nekoliko si je pomagala tudi z izvozom pomaranč. Toda zlate zaloge so sedaj pošle in ministrski predsednik Negrin je pred nekaj dnevi prosil francosko vlado, naj mu osvobodi 1400 milijonov zlatih frankov španskega zlata, ki je v francoski banki v Bordeauxu deponirano in ki ga je Španija kmalu po padcu Alfonza XIII. založila kot garancijo nove republikanske vlade za posojila. Klub velikim prizadevanjem Jouhauxa pa ravnatelj francoske banke zlata ni hotel vrniti, ker bi povračilo španskega posojila s tem postalo problematično.

Voditelji ljudske fronte zatrjujejo, da so plačali vse orožje in živila, kar so ga dobili iz inozemstva. Isto trdi tudi Franco za orožje, municijo in letala, ki sta mu jih prodali Italija in Nemčija. Če je to res, potem bi ti dve državi po končani državljanski vojni ne imeli nikakih finančnih zahtev napram nacionalni Španiji.

Francov razglas

General Franco je imel govor po radiu, v katerem je med drugim izjavil: »Španci, mi smo vojsko dobili. Kopna armada, brodovje in zračne sile so pred zadnjimi boji za končno osvojitev Španije in njeno združenje pod narodno špansko zastavo.«

Pri velikih proslavah ob priliki združenja Falange in drugih narodnih organizacij ter strokovnih združenj pa je Franco izjavil, da bodo delavci in vojaki temelj nove španske države.

Francija sklepa trgovske zveze s Francom

Pariz, 21. aprila. b. Uradno demantirajo vesti, da se je Francija že pričela pogajati z generalom Francom o raznih gospodarskih vprašanjih. Merodajni francoski krogi izjavljajo, da gre samo za privatne trgovske zveze.

Parlamentarna opozicija proti razpustu parlamenta

V zgodovini našega parlamentarizma se je zgodilo nekaj, kar je vredno, da se zabeleži in tako ohrani. Opozicija, ki je v parlamentu v manjšini in nikakor ne more priti do večine ali odločilnega vpliva, da bi po svojih nazorih vodila državo, je zadovoljna s to svojo nepomembno vlogo in je proti temu, da bi se na novih volitvah skušala okrepiti in postati večina, t. j. da bi ji pripadlo vodstvo države, za kar se sicer vsaka opozicija poteguje. Poslanec za gospički okraj Josip Cvetič, član JNS, piše v »Jugoslovenskih Novinah« (Zagreb), da bi bilo pri novih volitvah treba izvolitev za poslanca omogočiti samo tistim, ki bodo res šli v skupščino, in nadaljuje: »Sedanja skupščina po zakonu še more živeti, vlada pa nima razlogov, da bi pospeševala njen razpust, ker ima v njej strnjeno večino, ki vestno izvršuje svojo vlogo« (»savjesno vrši svoju ulogu«). Če pomislimo, kaj vse je JNS kot najbolj strnjena opozicija prva leta sedanje vlade storila, da bi jo vrgla, se moramo pač čuditi, kam se je ta opozicionalnost razgubila, da je danes proti poizkusom, da bi postala vlada, kar je še pred nekaj leti tako strastno želela. Morda pa ta poslanec iz stranke JNS ve, da bi po volitvah niti v opozicijo ne prišel.

Socialistično slovanstvo

V zvezi z nedavnimi političnimi dogodki hoče menda »Delavska politika« navdušiti svoje bralce za slovanstvo, zato jih v zadnji številki z debelim naslovom poziva: **»Zahtevajte češke časopise.** Onim našim sodrugom in sodružicam, ki jim je »Delavska politika« premalo ..., nujno svetujemo ..., naj naročijo kak češki dnevnik. Posebno glasilo češke socialnodemokratske stranke »Pravo lidu« ima izvrstna poročila. Tam, kjer znajo nemščino, naj zahtevajo naročitev češkega (?) nemškega (?) dnevnika »Sozialdemokrat« ali pa »Prager Presse«, ki je tudi izvrstno urejevan poluradni demokratični list.« — In vse to spravi »Delavska politika« pod naslov: »Zahtevajte češke časopise!«

Zastopnik SDS v Beogradu

V Belgrad je prišel prvak SDS dr. Hinko Krizman. Obiskal je dr. Rajka Gjermanoviča, kjer se je sešel tudi z dr. Boškovičem in dr. Milanom Kostičem. Po tem sestanku sta z dr. Kostičem obiskala še Božidarja Vlajiča Dr. Krizman bo ostal v Belgradu nekaj dni, ki jih bo porabil za razgovore z voditelji srbske opozicije.

Ali je „Jutro" naprodaj

Že pred tedni smo poročali, da lastniki »Jutrovih« deležev, posebno g. Ribnikar, »Jutro« prodajajo in da žele ob tej priliki napraviti tudi politično kupčijo v tem smislu, da bi »Jutro« prodali krogom, ki so zelo blizu JRZ obenem z obljubo, da še sami stopijo v JRZ. Ta akcija je bila intenzivno in na široko zasnovana in »Jutro« tega dejstva tedaj, ko je »Slovenec« o stvari poročal, tudi ni preklicalo, ker je bila naša vest popolnoma točna. Tedaj je »Jutro« pač upalo, da bo kupčija uspela. S tem v zvezi je bil tudi govor g. Kramerja v senatu, v katerem je na neprikrit način sebe in to, kar mu še politično sledi, ponujal sedanjemu režimu ozir. JRZ.

Toda te dni, ob veliki noči, torej po mnogih tednih, se je pa »Jutro« naenkrat v polnem ogorčenju splašilo in pričelo zmerjati »Slovenca«, da laže, ko trdi, da bi »Jutrove« deleže kdo prodajal. Vse je sama izmišljotina, intriga in laž itd., kakor pač zna otepati s takimi cvetkami »Jutro«, kadar ga kdo v črno pogodi. Na to »Jutrovo« ogorčenje ne bo javnost nič dala. Saj je še vsem v prav živem spominu, kako je »Jutro« z debelim laganjem hotelo utajiti z uradnimi zapiski ugotovljeno dejstvo, da je JNS nastopila v Belgradu proti akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani. Piscu tistega sirovega zmerjanja v velikonočnem »Jutru« svetujemo, da stopi k g. Ribnikarju, ki ga bo lahko dobil kar v »Jutrovem« uredništvu in ga zaprosi za pojasnilo ali je prodajal svoj »Jutrov« delež ali ne. Ko bo dobil odgovor, se lahko zopet oglasi.

»Jutrovo« razburjenje in rogoviljenje po tolikih tednih pa vendarle eno dokazuje, kupčija ne gre tako od rok, kot so si gospodje želeli. Bili so tehtani, pa so bili prelahki najdeni.. Sedaj je pa kriv seveda »Slovenec«.

Slovenski ribiči ob Adriji

Slovenske ribiške vasi ob Jadranu so: Devin, Seeljan, Nabrežina, Sv. Križ, Kontovelj, Prosek in Barkovlje pri Trstu. Ob istrski obali vzhodno od Trsta prebivajo slovenski ribiči v naseljih vzdolž obale od Kopra do Pirana.

Če se voziš z železnico ali z avtobusom iz Gorice proti Trstu, opaziš ob mirnem vremenu, kakor hitro se ti odpre pogled na morje, vse polno malih čolnov z razpetimi belimi jadri. Pogled na temnomodro, rahlo utripajoče morje, posejano s temi belimi pičicami, nad katerimi se boči vedro nebo, je krasota, užitek. V teh čolnih sede zagoreli, koščeni možje, ki pridno pobirajo iz mrež nalovljene ribe. To so naši slovenski ribiči. So dobrodušni, prijazni ljudje, prijatelji dobre domače kapljice. Že stoletja se strogo drže podedovane postave, da mora riba trikrat plavati: v vodi, v olju in v vinu. Včasi jih precej zajame nevoščljivost, zlasti če je tovarišem sreča mila, njim pa ne. Takrat radi robantijo in jim uidejo kletvice, ki so hudo, hudo pregrešne. Vendar se to zgodi le v primerih, ko na morju ni nevarnosti. Če jih zaloti vihar in jim preti poguba, tedaj se radi zatečejo k božji Pomočnici in govore s svojim Bogom, kot jih je mati učila.

Kako pa žive naši ribiči, kakšne so njihove gospodarske in socialne prilike? Izključno od ribolova živi le malo družin. Večinoma ima vsak ribič svojo hišico s par njivami in s kosom vinograda. Na obali od Barkovelj do Devina živi približno 150 ribiških družin, največ v Sv. Križu nad Trstom, kjer je zato tudi največja ribiška luka. Manjši ribiški pristani so tudi v Barkovljah in pri Devinu, ter ga imajo tudi Kontoveljci. Ker osrednja vlada ribolov pospešuje, smemo upati, da se bo zopet zboljšal položaj naših ribičev, ki so zadnja leta vedno bolj propadali.

V vsakem, ki bo bral te vrstice, se bo gotovo vzbudilo vprašanje: kakšne ribe se dobe na jadranski obali; kdaj je čas za ribolov najugodnejši? Kakor pri mnogih drugih zadevah, igra tudi v ribarstvu važno vlogo letni čas.

Ko piha mrzli zimski veter, je čas za lov na ploščate pasere. Na sv. večer mora vsaj pasera biti na mizi, drugače ni pravega veselega božičnega razpoloženja v ribičevi družini. Od polovice decembra do srede januarja se lovijo »rombe«, velike, paseram podobne ribe, ki tehtajo od enega do petnajst kilogramov. Pri lovu na te okusne morske ribe ostanejo mreže več dni v vodi. Ko se ribičem zdi, da se je kaj ulovilo, jih izvlečejo.

Nato skoro dva meseca, do srede marca, ni nobenega posebnega ribjega lova. Če je lepo vreme, lovijo ribiči s trnkom »guže«, majhne, bolj vsakdanje, vendar okusne ribe. Kdor zna trnek spretno rabiti — in kdo ga ne zna — nalovi 10 do 15 kg guž na dan. V drugi polovici marca in v aprilu se odpre lov na karamale, šipe in škombre, ki je včasih koj obilen. V tem času se navadno za nekaj dni prikažejo šaraki, ki so podobni sardelam. Če je mrzla voda, se lov na šarake raztegne do konca maja. Lov, ki traja na naši obali najdalje, ki najbolj zaposli ribiške družine in jim tudi največ vrže, je lov na sardele. Začne se proti koncu aprila in traja do zadnjih dni junija, ko nastopi prilično enomesečni odmor. V drugi polovici avgusta se zopet otvori in gre pri ugodnem vremenu do srede novembra. Če so ribiču zvezde izredno naklonjene, ujame en sam ribiški čoln en večer 30—40 tisoč sardel. Umevno, da ribiči ne morejo razpečati sardel, ki jih nalove pri takih izrednih lovih, na dnevnih ribjih trgih. Zato so se osnovale tovarne za konserviranje rib, v prvi vrsti sardel. Na naši obali je taka tovarna na Izoli. S to sklenejo naši ribiči pogodbo, da tako lahko oddajo svoje blago. Razen na stalnih ribjih trgih se seveda mnogo sardel proda po vaseh v zaledju. Žene in hčere naših ribičev vstanejo rano zjutraj in se razidejo po okoliških vaseh. Z raznimi vozili in železnico pridejo daleč v notranjost naše pokrajine in z glasnim ponujanjem: »ribe, ribe!« razpečavajo po vaseh sveže, okusne ribice.

»Sardoni« so tudi prav dobra vrsta naših domačih morskih rib. Ne nastopajo pa v tako velikih množinah kot sardele in tudi nimajo stalnih dob. Navadno se prikažejo za nekaj dni v juniju in potem zopet ob koncu oktobra.

»Tuna« se prišteva med najokusnejše in najdragocenejše ribe naše Adrije. So to velike ribe, od katerih tehta najmanjša 4—5 kg, srednja pa 15 do 25 kg. Ujeli pa so že »tune«, težke od enega do dveh kvintalov.

Zelo zanimiv je lov na tune, ki mu sledi lahko tudi neribič, ker jih pri nas lovijo le ob obrežju. Kako se izvrši tak lov? Ribiči se ustavijo s čolnom na posebni točki, nekoliko oddaljeni od obrežja, odkoder so nategnili do čolna težko mrežo. Iz svojega čolna ribiči ne vidijo rib, zato ima vsak čoln tri može opazovalce, ki jim pravijo »kolnarji«, ki v primerni razdalji drug od drugega z visokih, lesenih trinožnih stebrov opazujejo gibanje rib. Ko tak potrpežljivi, čeprav močno razdraženi »stražar« opazi, da se bližajo ribe, dá možem v čoln znamenje, s katere strani prihajajo. Ko se pa »tune« prikažejo, tedaj se začnejo ti stražarji dreti na vse mile viže. Med vikom in krikom mahajo s svojih stojišč kot znoreli, pri tem pa vodijo lov. Gosta jata tun se vedno bolj bliža in zaide končno v nastavljeno past, tedaj čoln »ribe zapre«. Ko se je to zgodilo, zajame veselje vse obrežje in kmalu prihiti iz vasi staro in mlado, da pomaga zavleči težko mrežo do brega. Lov na tune se vrši od avgusta do oktobra. Spomin na izredno bogate love ostane v ljudstvu in gre kot ustno izročilo od roda v rod.

Zaščitnik vseh ribičev je sv. Peter. Razumljivo, da tudi naši slovenski ribiči ob Adriji časte svojega patrona. Na praznik sv. Petra se zbero v Sv. Križu in se vsako leto znova zatečejo z iskreno molitvijo v varstvo svojega nebeškega zaščitnika.

Pravi čudež! Naše sivkasto perilo je naenkrat dobilo belo barvo. Naša nova pomočnica mi ni dala poprej miru, dokler ji nisem dovolila, da je kupila tisto dobro terpentinovo milo Zlatorog. Nihče ne bi verjel, kako izdatno je, kako čudovita čistilna moč je v njem, kako voljno-mehko je perilo po njem, kako lepo belo in duhteče!

TERPENTINOVO MILO
Zlatorog

Nov zdravstveni zavod v Ljubljani

Banovina bo v kratkem odprla zavod za zdravljenje raka v Ljubljani

Ljubljana, 21. aprila.

Statistika bolezni, ki uničujejo zdravje našega naroda, dobiva zadnja desetletja kaj presenetljivo obliko. Čeprav je jetika še vedno največja morilka naših mladih življenj, je vendar borba proti njej že toliko uspela, da moremo zaznamovati počasno nazadovanje odstotnega števila njenih smrtnih primerov. Na drugi strani pa se rakasta obolenja po najnovejših ugotovitvah z dosledno stanovitnostjo širijo in zavzemajo po številu smrtnih primerov eno prvih mest za jetiko. Slične so ugotovitve, ki jih je glede na to napravilo zamejstvo. Tako je ugotovljeno, da umre v Ameriki danes že vsak 6. človek za rakom, če pa vzamemo v poštev samo smrtne primere nad 50 letom, pa vidimo, da umrje že vsak drugi nad 50 let stari Američan za rakom. To širjenje rakastih obolenj je ustvarilo v najnovejšem času novo zdravniško vedo, ki se peča samo s takimi obolenji. Tudi pri nas je bilo **že leta 1926 ustanovljeno Društvo za borbo proti raku** z namenom, da se osnuje poseben institut, ki se bo bavil z raziskavanjem in zdravljenjem te bolezni. To idejo, ki je izšla iz Slovenije, je v letu 1927. prevzelo jugoslovansko društvo za zatiranje raka, ki je imelo in ima svoj sedež v Belgradu.

Središče raziskavanja in zdravljenja raka je bilo v Sloveniji v Brežicah, kjer je še pred nedavnim deloval kot primarij brežiške bolnišnice **dr. Cholewa Josip.** Dr. Cholewa je po rodu Poljak in je bil med svetovno vojno vojaški zdravnik v Novem mestu, kjer je doživel tudi konec svetovne vojne. Takoj ob prevratu je bil prav ob času koroških bojev šef kirurgičnega oddelka v mariborski bolnišnici, nato pa je v septembru l. 1919. prevzel vodstvo bolnišnice v Brežicah. Ves čas svojega zdravniškega udejstvovanja se je z izredno vnemo posvečal vprašanju rakastih obolenj in si s **poskusi na živalih in z znanstvenimi prispevki ustvaril priznanje v domovini in v zamejstvu.** Dr. Cholewa si je kmalu po svojem prihodu v Brežice postavil ob lastnih stroških laboratorij, v katerem je študiral rakasta obolenja. Ta onkološki laboratorij je za uspešno delovanje potreboval predvsem radija, ki je znan kot najbolj uspešno sredstvo za zdravljenje rakastih obolenj. Dr. Cholewa si je tudi nabavil **tri miligrame radija** in tako z uspehom zdravil številne bolezenske primere. Kljub skromnim sredstvom, ki jih je mogel žrtvovati za svoj laboratorij, je dosegel toliko uspehov, da je bil izvoljen za **docenta na zagrebški univerzi,** kjer predava o rakastih obolenjih. On je bil tudi tisti, ki je vedno opozarjal vse prizadete činitelje na nujnost samostojnega zavoda za zdravljenje rakastih obolenj in je bil hkrati najvažnejši in najdelavnejši član Društva za borbo proti raku.

Banska uprava je glede na važnost tega zdravstvenega problema tudi pristopila k tej akciji in si je ustvarila cilj, da za Slovenijo ustanovi **lasten zavod za rakasta obolenja.** Zavod naj bi bil tako opremljen, da ne bi služil samo proučavanju teh bolezni, ampak tudi zdravljenju bolnikov, ki so se doslej zatekali v Zagreb. Tam mnogokrat niso našli prostora in so se morali vrniti brez upanja na zboljšanje bolezni. Ker je bil tudi že pri nas znanstvenik, ki je vse življenje posvetil borbi proti tej bolezni, je lani banska uprava imenovala dr. Cholewo za vodjo banovinskega zavoda za raziskavanje in zdravljenje raka, hkrati pa dala najpotrebnejša denarna sredstva za ustanovitev zavoda. **Pol milijona dinarjev je namenila za ureditev prostorov zavoda,** ki je dobil mesto v šempeterski vojašnici v Ljubljani. Že lani so začeli z gradbenimi deli v krilu vojašnice, ki gleda proti Ljubljanici in paviljonom državne bolnišnice. Za sedaj bo zavod nastanjen v prvem in drugem nadstropju. Vsa zidarska in inštalacijska dela so že opravljena in bo zavod **v svoji notranjosti brez dvoma najlepši zdravstveni inštitut v vsej Sloveniji.** V prvem nadstropju so že lepo urejene in opremljene štiri bolniške sobe, ambulatorij, sobe za rentgensko zdravljenje, operacijska soba, pisarna in primarijeva soba. V drugem nadstropju pa je še 17 prostorov, med njimi tri sobe za klavzuro sester, nadalje tri enosobna stanovanja za zdravnike zavoda, nadalje stanovanje režijskih uslužbencev in trije laboratoriji. V zavodu, ki ne bo namenjen **samo proučavanju in zdravljenju raka, ampak tudi vseh drugih novotvorb, bo prostora za 30 bolnikov.** Največ bolnikov se bo v zavodu zdravilo ambulantno. V bolniški oskrbi pa bodo ostali le tisti, ki jih sicer drugače ne bi bilo mogoče zdraviti.

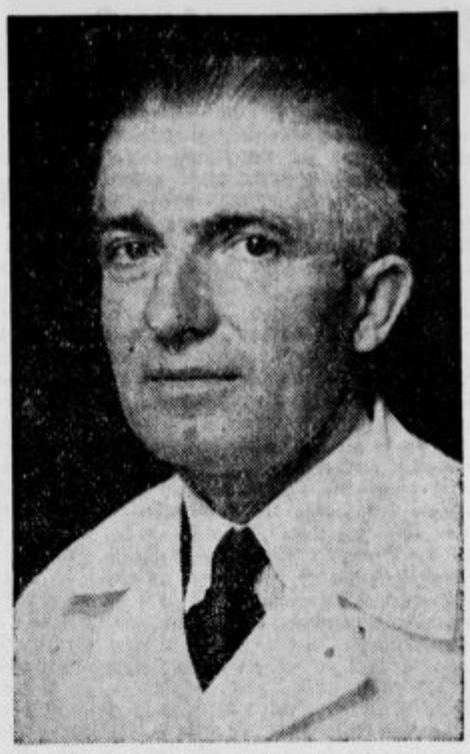

Dr. J. Cholewa, vodja Zavoda za zdravljenje in raziskavanje novotvorb v Ljubljani.

Gmotne žrtve, ki jih je doprinesla banovina za zavod, ki se bo imenoval **»Zavod za zdravljenje in proučavanje novotvorb«,** so v resnici velike. Poleg pol milijona dinarjev, ki jih je banovina dala za preureditev prostorov, **je morala žrtvovati še milijon dinarjev za opremo, instrumentarij in laboratorijski material.** Med temi omenimo najmodernejšo rentgensko napravo, kakršnih je v vsej Evropi le 14, v Jugoslaviji pa nobene druge. Dragoceni radij, ki s svojim izžarevanjem še najbolj vpliva na rakasta obolenja, pa je takemu zavodu nujno potreben. **Zavodu ga bo kupila Hranilnica Dravske banovine s sredstvi iz posebnega fonda za pol milijona din.** Dobila ga bo seveda za to velikansko vsoto le 300 miligramov, to je pičlo tretjino grama. S tem bo zavod dobro oskrbljen z najmodernejšimi zdravilnimi sredstvi. Hranilnica dravske banovine pa bo v bodočnosti še kupila toliko radija, da ga bo zavod imel na razpolago pol grama, t. j. toliko, kolikor ga ima danes Zagreb. Zavod bo v kratkem popolnoma opremljen in bo v kratkem odprl svoja vrata bolnikom, ki so se dozdaj zatekali v Zagreb ali pa drugam. Po svoji celotni ureditvi bo lep dokaz za prizadevanje banovine, da po svojih močeh dvigne ljudsko zdravje pri nas.

Ljubljanska bolnišnica v skrajni stiski

Ljubljana, 21. aprila.

Tisti redki bolniki, ki jih sprejmejo na kirurgični oddelek v ljubljanski bolnišnici, pa se kljub temu še morajo sedaj v spomladnih dnevih sprehajati po vrtu, z začudenjem gledajo zadaj za dosedanjim kirurgičnim oddelkom lepo in dolgo novo poslopje, ki je tudi že ometano, vendar pa popolnoma prazno. Je to novi prizidek h kirurgičnemu oddelku in bolniki od poučenih z začudenjem zvedo, da bo v njih prostora za najmanj 150 postelj. Banovina je zgradila ta oddelek in sedaj je dolžnost države, da ta oddelek opremi. Bolniki strmijo v prazno poslopje ter si ne morejo razložiti, zakaj država tako dolgo časa odlaša izpopolnitev tako nujno potrebnega oddelka ter se žalostno vračajo v svoje bolniške dvorane.

Dvorane na kirurgičnem oddelku so prenatrpane. Kljub slehernemu pravilu higiene in splošne zdravstvene vede je v teh bolniških dvoranah že zračni prostor premajhen. Za sleherno stanovanje, za sleherno bivališče, v katerem skupno žive ljudje, da celo sleherno ječo, je natančno predpisan zračni prostor. V štirih glavnih dvoranah kirurgičnega oddelka ljubljanske bolnišnice pa je ta prostor mnogo premajhen. V dvorani, ki je komaj 20 m dolga, 4 m široka in 3 m visoka, leži nič manj kakor 45 bolnikov. Zdravi fantje, ki pridejo v vojašnice, bi trpeli, če bi bili tako natrpani v eni sami dvorani, kakor so nevarno bolni bolniki na kirurgičnem oddelku. Tu je postelja poleg postelje in med dvema posteljama ni niti toliko prostora, da bi se obiskovalec mogel preriti vmes. Po dve postelji sta tudi skupaj in na obeh posteljah ležijo trije bolniki. Trenutno pa je v ljubljanski bolnišnici celo okoli 20 primerov takih postelj, na katerih ležita po dva bolnika, ali dva mladeniča, ali pa starejši bolnik, poleg katerega se stiska ranjen deček. Kakšnih 10 bolnikov leži na nosilnicah. Če pa pride bolnik, ko so vse postelje in nosilnice že polne, iščejo sestre za silo kakšno žimnico ali pernico, da mu posteljejo na tleh. Toda na žalost je zmanjkalo tudi pernic in žimnic. Če zmanjka pernic celo za obstoječi oddelek ljubljanske kirurgije, potem seveda ni čudno, da bo treba dolgo čakati, preden se bo država spomnila ljubljanske bolniške revščine ter opremila novi kirurgični oddelek.

Sedaj po praznikih je bil grozen naval v ljubljansko bolnišnico V sredo je morala bolnišnica sprejeti kar 141 bolnikov, od teh 60 samo na kirurgični oddelek. Ti bolniki pa so samo taki, ki so res ogroženi za življenje, vse druge namreč bolnišnica odklanja in jih vrača v domačo oskrbo. Prav tako bolnišnica ne sprejema onih bolnikov, v katerih okolišu so bolnišnice, to je, ne sprejema bolnikov ne s Štajerskega in ne z Dolenjskega, zlasti ne iz brežiškega, novomeškega in krškega okraja. Neumljivo je, da ljudje ne zaupajo domačim bolnišnicam, kjer delajo prav tako izvrstni zdravniki, ter vsi silijo le v Ljubljano. Če bi pa ljubljanska bolnišnica mogla sprejeti vse res potrebne bolnike, bi moral biti samo kirurgični oddelek najmanj trikrat večji. Danes na primer je bilo samo do 2. popoldne sprejetih 75 bolnikov. Neki dninar je prišel danes v bolnišnico ves truden in zgaran. Na začudenje uradnika v sprejemni pisarni — pisec tega poročila je bil slučajno navzočen temu razgovoru — je povedal, da je doma iz Kranjske gore in da je štiri dni romal peš v Ljubljano. S seboj je imel nekaj kruha in soli, spotoma je pil iz studenca vodo, beračil pa ni nikoli, ker bi se poprej v zemljo vdrl, kot pa bi prosil za kos kruha. Revež ima nevarno oteklino, ki jo bo treba operirati. V ljubljanski bolnišnici je moral zaradi navala bolnikov čakati od 8. zjutraj, ko je dospel v Ljubljano, pa do 2. popoldne. In tako bolniki stalno oblegajo čakalnico pred sprejemnim uradom ter komaj čakajo, da pridejo na zdravniški pregled in da prejmejo zdravniško oskrbo.

Približno enako so polni tudi drugi oddelki in ne samo kirurgični. Na internem, na otološkem, na venerološkem, na živčnem, povsod čakajo bolniki z največjo potrpežljivostjo, kdaj se bo izpraznila kaka postelja.

Zadnji »Zdravniški vestnik« priobčuje prav zanimiv članek dr. A. Slivnika iz Radovljice. Ta ugotavlja, da ima Slovenija okoli 2800 javnih bolniških postelj, od katerih pa 1000 postelj v ljubljanski bolnišnici nima lokalnega pomena ter bi morale biti na razpolago bolnikom vse Slovenije. Dobro je oskrbljena bivša Štajerska s 1800 bolniškimi posteljami, Dolenjska ima 126 postelj, Gorenjska in Notranjska pa sta brez sleherne bolniške postelje.

Zato je nujno potrebno, da država zgradi popolno medicinsko kliniko v Ljubljani, ker je ta potrebna, da kot vrhovna zdravstvena ustanova skrbi za zdravljenje bolnikov, za raziskovanje bolezni in za vzgajanje zdravniškega naraščaja. Banovina naj zgradi eno bolnišnico za Gorenjsko in eno za Notranjsko. Za Gorenjsko bi bila potrebna bolnišnica z vsaj 100 posteljami, ker bo še letos zgradila Bratovska skladnica na Jesenicah za svoje bolnike bolnišnico s 75 posteljami. Ljubljanska bolnišnica bi bila tako razbremenjena za vsaj 20 do 30 sprejemov dnevno ali za 73.000 oskrbnin letno. Klinika v Ljubljani pa naj bi imela 800 do 1000 postelj, medtem ko naj bi ljubljanska bolnišnica ostala banovinska ali pa naj bi jo prevzelo mesto skupno z Okrožnim uradom.

Veliko tihotapstvo z zlatnino

Rakek, 21. aprila.

Včeraj se je carinikom na Rakeku posrečilo odkriti naravnost ogromno tihotapstvo zlatnine, srebrnine in dragocenih predmetov, ur, verižic, obeskov iz Italije v našo državo. Cariniki so s pomočjo obmejne policije zasačili in aretirali nekega ljubljanskega zlatarja in urarja, kateremu so odvzeli veliko količino predmetov, ki si jih je trgovec nabavil pri neki znani tržaški veletrgovini s takim blagom, nato pa je skušal čez mejo na Rakeku to blago brez carine prenesti v Jugoslavijo. Opozorjeni cariniki so ga zasačili ter mu odvzeli vse blago, njega samega pa je aretirala policija. Vrednost zaplenjenega blaga še ni ugotovljena, giblje pa se med 50—100.000 din.

*

Ljubljana, 21. aprila.

Policija je napravila v trgovskem lokalu nekega trgovca z zlatnino obsežno preiskavo ter je zaplenila mnogo zlatarskih predmetov, za katere sumi, da izvirajo iz Italije ter da so bili tihotapsko preneseni v Jugoslavijo. Policija je pri tej preiskavi sodelovala le kot pomožni organ carinske oblasti, ki je uvedla obsežno preiskavo. Preiskava proti tihotapstva osumljenemu ljubljanskemu trgovcu še traja.

Katastrofalne posledice pozebe

Ljubljana, 21. aprila.

Vremenski zapiski zadnjih 10 let še niso nikdar zaznamovali tako katastrofalnega aprilskega vremena kakor letos. April je letos izredno mrzel, prinesel nam je že dvakrat sneg in dneve s hudo slano. Davi in včeraj pa je napravila slana povsod velikansko škodo. Prejšnji večer se je oblačilo, podnevi je pihala močna burja, toda ponoči se je popolnoma zjasnilo. Živo srebro v termometru je naglo padalo. In zdrknilo je celo pod ničlo, kar je prav redek slučaj meseca aprila. V mestu je znašala najnižja jutranja temperatura —0.8° C, v okolici pa je toplota padla celo za več stopinj pod ničlo, tako je vremenska postaja na aerodromu davi zaznamovala celo —5.1° C. Posledica nagle ohladitve zraka je davi bila huda slana, ki je zlasti v vsej okolici pobelila kot snežna odeja travnike, nasade, vrtove in njive. Na Barju je bila davi hujša slana kot prejšnje jutro. Tam so se po stoječih vodah v jarkih napravile do 2 cm debele ledene skorje.

Slana je mnogo škodovala razni povrtnini, kjer ni bila zakrita in zavarovana. Uničila pa je še na mnogih krajih v mestu in okolici lepo cvetoče sadno drevje, kar ga niso pokončale prejšnje slane in mraz.

Kakšno škodo je aprilska pozeba napravila po raznih krajih Slovenije, še ni mogoče točno ugotoviti Oblasti po okrajih in tudi banovina so potrebno ukrenile, da se kolikor toliko odpomore vsem vinogradnikom in sadjerejcem, ki so utrpeli po pozebi že veliko škodo in obupani zro v bodočnost. Po podatkih, ki smo jih prejeli od poučenega kmetijskega strokovnjaka, so posledice pomladanske pozebe in slane naravnost katastrofalne.

Zgodnje sadje uničeno

Po doslej splošno zbranih podatkih je po vseh krajih Slovenije, zlasti v sadonosnih okrajih, do 70% zgodnjega sadja (marelice, breskve, črešnje) uničenega, po nekaterih krajih pa je pozeba s slano pokončala popolnoma vse cvetje. Obupani so naši sadjerejci v vzhodnem delu Ljubljane, kjer prebivalstvo neguje razno sadje, zlasti pa črešnje. Lepo so prve dni aprila kazale marelice in črešnje. Bilo je veselje gledati mnogo obetajoči cvet. Črešnje na Orlem, okoli Sostrega, pri Sv. Lovrencu in še po drugih naseljih, kjer so vsako leto prinašale bogat sad, so skoraj do 90% uničene in je cvetje popolnoma posmojeno. Ogromni milijoni so po pozebi šli v izgubo.

Vinogradniki obupani

Splošna poročila iz vinorodnih krajev nam podajajo žalostno sliko. Vinogradniki obupavajo in žalostno zro v prihodnost, ko jim vinogradi ne bodo mogli donašati niti toliko, da bi na jesen krili svoje najnujnejše potrebščine in da bi plačali davke. Davčne oblasti bodo morale pač po svoji uvidevnosti upoštevati pri odmeri davkov vse te katastrofalne posledice spomladanske pozebe. Nizki vinogradi in zgodnje vrste so od 30 do 50% uničeni. Nasprotno so ostali visoki vinogradi ohranjeni. Velikansko škodo so utrpeli vinogradi **v ljutomerskem in krškem okraju,** sploh pa **vinogradi na Dolenjskem. Znamenite Haloze** so prav tako obupane, kajti njih vinogradi, ki imajo izrazito vinske lege, so do 60% uničeni. V teh krajih goje zlasti še zgodnje grozdje. Trte so že odgnale, a vse je pozeblo.

Pred mrazom in slano si bile doslej obvarovane pozne hruške in pozna jabolka, ki se še niso popolnoma razcvetela.

Lahko računamo, da gre škoda v težke milijone. Ocenjena pa bo šele čez čas, ko se bo vegetacija bolj razvila in napredovala.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Kaj pravite?

Za slavnostno številko »Slov. naroda« je napisal članek iz spominov na sodelovanje pri njem tudi univ. prof. dr. Fr. Ilešič, Pravi, da se je on že takrat, v letih 1900—1913 po svojem pojmovanju jugoslovenstva ločil od kroga, ki se je zbiral okrog »Slov. naroda«. Njegovo jugoslovenstvo »je bilo že takrat, kakor danes, politično in kulturno, t. j. obsegalo je in obsega vse življenje« proti tolikim drugim, ki so si jugoslovenstvo menda predstavljali samo politično. Dr. Fr. Ilešič se je, kakor piše, ločil od samega dr. Žerjava, ki je v jugoslovenstvo enako jemal Bolgare kakor Srbe. Dr. Fr. Ilešič je »tako razširjevanje jugoslovenstva smatral za škodljivo in zmotno«. Na neki konferenci v gostilni na Gosposvetski cesti je zagovarjal načrt, da je »treba najprej razviti srbsko-hrvatsko-slovensko jugoslovenstvo, potem šele poizkušati storiti korak na Bolgarsko«. »V nobenem slučaju pa nam bolgarstvo ne more stati na isti stopnji kakor stoji srbstvo.« Potemtakem se moramo najprej »politično in kulturno uediniti« Srbi, Hrvati in Slovenci, potem šele bomo zmožni prebaviti še Bolgare in še nje »uediniti«, prej pa je »razširjevanje jugoslovenstva — škodljiva zmota«. — Če že ne za drugega, vsaj za to je vredno, da je »Slov. narod« učakal 70 let, da bodo Bolgari vsaj vedeli, kaj jih čaka in da bodo odslej — če so »Slov. narod« brali — imeli več veselja do politično in kulturno zedinjene Jugoslavije in Ilešičevega jugoslovenstva. In to je bilo napisano v dobi, ko sta Jugoslavija in Bolgarija povezani s pogodbo »večnega prijateljstva« in ko je predsednik Jugoslovansko bolgarske lige g. Rasto Pustoslemšek, urednik »Slov. naroda«, v katerem je dr. Fr. Ilešič dobil, kakor sam pravi, »dobrega gospodarja in pomočnika«.

Koledar

Petek, 22. aprila: Soter in Gaj, papeža; Tarbula, devica. — Zadnji krajec ob 21.14. Herschel obljublja dež.

Sobota, 23. aprila: Vojteh (Adalbert), škof; Egidij Asiški.

Novi grobovi

† *V Ljubljani* je mirno v Gospodu zaspala gospodična *Viljemina Skofizh*, hišna posestnica. Pokopali jo bodo danes ob 4 popoldne.

† *V Ljubljani* je 21. aprila umrla gospa *Dragica Lagler* roj. *Šušteršič*. Pokopali jo bodo v soboto ob 4 popoldne.

† *V Ljubljani* je odšel po večno plačilo gospod *Vinko Repež*, višji policijski stražnik v p. Pogreb bo v soboto ob 3 popoldne.

† *V Škofji Loki* je nenadoma umrl g. *Milan Hafner*, mesarski pomočnik. Pokopali ga bodo danes ob 9 zjutraj na pokopališču v Stari Loki.

Naj v miru počivajo! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne vesti

= *Poročila* sta se v Tržiču g. Završek Ivan, poslovodja I. del. kons. društva v Prevaljah, in gdč. Markič Štefka, poslovodkinja v Tržiču. Da bi bilo srečno!

Danes nepreklicno zadnjikrat veliki filmski umotvor GROFICA WALEWSKA!!! KINO MATICA Telefon 21-24

Zwitter Fr., *Sociologija in zgodovina*, 10 din. — Dr. Glonar, *Dodatek k slovenski narodni pesmi* (Štrekelj), 7 din. — *Materinski dan* (pesmi za eno-, dvo- in troglasni zbor ter dva igrokaza) 20 din. — M. Jakobi-Leitgeb. *Poročnik indijske brigade*, povest, 24 din. — Piere Mauriac, *Štev. 136*, povest, 12 din, vez. 18 din. — Seigerschmied, *Po Mariji k Jezusu*, šmarnice za leto 1938, 18 din. — Čampa Ivan, *Pesmi*, br. 13 din, vez. 18 din. — Bazin Rene, *Žito poganja*, povest, 18 din, vez. 28 din — *Grofov jager*, povest, 18 din, vez. 28 din. — Dr. M. Dolenc — dr. Maklecov, *Zakonik o sodnem kazenskem postopanju*, I. zvezek, vez. 72 din.

— **Vse prijatelje bolgarskega naroda** opozarjamo, da dobimo v ponedeljek, dne 25. t. m. goste iz Sofije. Na koncertni turneji po Jugoslaviji se nahaja ženski zbor bolgarskih učiteljic iz Sofije. Ta zbor, ki šteje 60 članic, stoji pod umetniškim vodstvom dirigenta Kruma Bojadžieva in bo zapel v svojih narodnih nošah celo vrsto ženskih zborov, po večini narodne pesmi. Občinstvo opozarjamo na ta koncert. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

— **Dva neznana goljufa po podeželskih župniščih.** Razne orožniške postaje so opozorile ljubljansko policijo na dva zelo nevarna sleparja, ki obiskujeta najraje bolje posestnike, največkrat pa župnišča v samotnih krajih na deželi. Prvi od teh goljufov govori gladko češko, drugi pa nekoliko zavija po češko, da bi premotil svoje žrtve. Najbrž sta pa oba prebrisana Slovenca. Izdajata se za agenta neke večje manufakturne tvrdke ter ponujata na videz dobro češko in angleško blago. S spretnim govorjenjem pa tako premotita to ali ono žrtev, da imata vedno dober dobiček. Pri župniku g. Bambiču na Polici pri Višnji gori sta ta dva »Čeha« prišla in ponujala naprodaj 12 m pristnega angleškega blaga. G. župnik je sprva odklanjal kupčijo, toda agenta sta znala tako lepo govoriti, da se je župnik spustil z njima v pogajanja. Sleparja sta končno prosila župnika, naj jima posodi 5000 din, v zastavo pa mu dasta vse blago, ki ga imata na kolodvoru. Rekla sta da denar nujno potrebujeta za nadaljnje potovanje. G. župnik je posojilo odklonil, pač pa jima je dal 2000 din pod pogojem, če mu zastavita teh 12 m blaga. Obeh »Čehov« dolgo ni bilo nazaj in končno je g. župnik vprašal poučeno osebo, koliko je vredno blago, ki ga ima v zastavi. Zvedel je, da niti 1000 din. Na ta način ta dva goljufa torej sleparita po deželi in zato opozarjamo vse, h katerim ta dva goljufa prideta, naj se varujejo pred njima.

— *Poljaki kupujejo nas tobak.* Posebno odposlanstvo uprave poljskega monopola se je mudilo v Splitu 12 dni ter je od glavnega skladišča našega monopola kupilo veliko število vagonov tobaka, in sicer največ hercegovinskega ter nekoliko manj macedonskega in dalmatinskega. Poljski zastopniki so odpotovali tudi v Dubrovnik in v Čapino, kjer bodo prav tako kupili večjo količino našega tobaka. Ta tobak bodo Poljaki izvozili skozi Split in Dubrovnik.

— *Tujci na našem Primorju.* Iz Šibenika poročajo, da so tam že vsi hoteli polni tujcev. Tja sta z ladjo prispeli dve otroški skupini iz Prage in skupina dijakov trgovske akademije iz Prage, poleg tega pa še 25 madžarskih dijakov iz Pečuha. Dijaki so ostali v Šibeniku dan, dva, nato pa so nadaljevali pot proti Splitu. S parnikom »Kralj Aleksander« je dospelo 180 nemških turistov. Nekateri turisti so obiskali tudi otok Krk. Češkoslovaški železničarji pa so poslali na Primorje 78 svojih otrok. Češkoslovaški železničarji nameravajo na naše morje poslati več skupin po 70 do 80 otrok.

— *Železniška proga Ustiprača-Foča.* V Bosni s pospešenim tempom nadaljujejo gradnjo železniške proge Ustiprača-Foča. Sedaj je pri tem delu zaposlenih okoli 2000 delavcev. Kljub raznim oviram in težavam mislijo strokovnjaki, da bo ta proga dovršena že do konca tega meseca. V Sloveniji pa za ubogo progo St. Janž—Sevnica že tri leta čakamo, kdaj bo dovršena.

— *Velika javna dela v primorski banovini.* Poseben odbor pri banski upravi primorske banovine v Splitu je imel te dni sejo, na kateri je obravnaval podrobni načrt za smiselno izvajanje javnih del v tej banovini, to je za gradnjo cest, izsuševanje močvirij, regulacijo hudournikov in asanacijo posameznih vasi. Ta odbor je sklenil, da bo banovina dala za ta dela 26 milijonov dinarjev. V prvi vrsti mislijo urediti hudournike, ki se iztekajo v reko Neretvo, dalje veliki hudournik Paklenico na Velebitu ter izsušiti kninsko in cetinjsko močvirje. Ta načrt bo poslan kmetijskemu ministru v odobritev.

— **Češkoslovaški balon pristal v Banatu.** Na nekem kmečkem posestvu v bližini Petrovgrada pri Banatu se je spustil te dni rdeč balon. Po listinah v balonu so ugotovili, da je to češkoslovaški balon, ki je bil spuščen v Košicah na Slovaškem. Balon je preletel 360 km iz Košic do Banata v treh urah.

KINO SLOGA Telefon 27-30

Danes premiera velikega kulturno-zabavnega filma BORNEO

v katerem nam pokaže najnovejša odkritja in prirodne lepote znani afriški raziskovalec **Martin Johnson** v svoji poslednji ekspediciji po otoku Borneo. — Lov na divje zveri, opice kače, ribe ki se spenjajo po drevju, nevarnosti v pragozdu, fantastične svečanosti domačinov. Film v nemškem jeziku!

— **Dolžnost vsake žene je,** da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno **»Franz-Josefovo«** grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava **»Franz-Josefova«** voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— *Razstava italijanskega portreta.* Razstava italijanskega portreta skozi stoletja v Belgradu spada v vrsto najznačilnejših umetniških manifestacij. Ves naš tisk in vsa naša javnost vidi v njej dokaz živosti našega kulturnega in umetniškega ritma. Za obiskovalce te razstave so odobrene pri nas in v inozemstvu sledeče olajšave: *Jugoslavija:* 50% za poedine potnike in za skupine, 75% za potovanje v skupinah študentov in dijakov. — *Nemčija:* 20—60% za poedince, kateri izpolnjujejo v tarifi določene pogoje, 33—50% za skupine. — *Švica:* Za povratne karte 20%, za krožne 20%, za skupine 20—40%. — *Turčija:* Na glavnih progah 45—60% za poedince, za skupine 50—70%, na evropskih linijah 25%. — *Bolgarija:* 25%. — *Češkoslovaška:* 25—40% za potovanje v skupinah. — *Grčija:* 25%. — *Madžarska:* 33%. — Izven tega so naša parobrodska društva odobrila olajšave za vožnje na njihovih ladjah, in sicer: Dubrovniška 50%, v I. in II. razredu, Jadranska 50% v I. in II. razredu, Zetska 50% za poedince in 75% za potovanje v skupinah, Rečna 50%.

— *Cerkniška avtomobilska nesreča pred sodiščem.* Pred kazenskega sodnika-poedinca g. Jožo Kokalja je 20. aprila stopil mlad, živahen človek, ki je prišel v Ljubljano od daleč, tam iz Prokuplja. Obtožen je bil prestopka po § 205 k. z., ker je povzročil med avtomobilsko vožnjo iz malomarnosti smrt voznika Janeza Bečaja z Rakeka. Bilo je lani 28. avgusta. Obtoženec Radovan Živovič, po poklicu šofer, je bil takrat vojaški šofer. S težkim vojaškim tovornim avtom, na katerem je bilo naloženih 2500 kg ovsa in moke za vojaštvo na Blokah, je po banovinski cesti privozil z Rakeka v Cerknico. Tam pri hiši št. 72, ki je last posestnika Lovkota, je podrl na tla voznika Janeza Bečaja tako, da mu je zlomil levo nogo in mu povzročil hude, smrtnonevarne notranje poškodbe trebušnih organov. Prvo zdravniško pomoč nudeči cerkniški zdravnik je odredil, da so Bečaja nemudoma prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je čez nekaj ur podlegel poškodbam, kajti vsaka zdravniška pomoč je bila po obdukcijskem mnenju dr. Cundra brezuspešna. Sodnik, upoštevajoč vse olajševalne okolnosti, je šoferja Živoviča obsodil zaradi prestopka po avtomobilskem paragrafu 205 k. z. na 20 dni zapora. Živovič je takoj nastopil kazen. Obtoženec se je že včeraj na svoje stroške pripeljal v Ljubljano iz daljnega Prokuplja, kjer je civilni šofer.

— *Proti rumenim zobem kadilcev* uporabljamo z najboljšim uspehom CHLORODONT zobno pasto. Grda barvasta plast izgine večkrat že pri prvi uporabi.

— *Nove knjige: Dom in svet*, letnik 1937-38, štev. 3-4, 25 din, celoletna naročnina 80 din. — *Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov*, 12 din. —

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5, mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

ZFO

Akademija zasavskega okrožja

Na belo nedeljo 24. t. m. bo ob 8 zvečer v Banovinskem vzgojevališču na Selu pri Ljubljani akademija naših fantov. Pokrovitelistvo je blagovolil prevzeti g. dr. Juro Adlešič, župan ljubljanski. Na sporedu je 15 različnih točk. Razervirajte si vstopnice, ki so v predprodaji ves teden do nedelje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. V nedeljo dopoldne pa se bodo dobile v Sempetrski prosveti od 9—12 dopoldne, popoldne od 2 naprej in pred akademijo v Vzgojevališču na Selu.

KINO KODELJEVO Telefon 41-64

Danes in jutri ob 20. uri odličen dvojni spored

7 zaušnic

Willy Fritsch — Lilian Harwey

Hotel Savoy (Hans Albers)

1 *Cerkev na Rožniku.* V nedeljo, 24. aprila se prične v priljubljeni cerkvici na Rožniku zopet redna služba božja. Ob nedeljah bo služba božja kakor običajno druga leta ob vsakem vremenu, ob delavnikih samo v primeru lepega vremena. Na belo nedeljo, dne 24. aprila bo na Rožniku ob 9 sv. maša s pridigo. Vsi, ki jim je cerkvica na Rožniku pri srcu, so iskreno vabljeni.

1 *Izredni občni zbor Družbe sv. Rafaela* bo 22. aprila t. l. ob 17. v beli dvorani hotela Union z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo o stanju Rafaelove družbe in njenem delu, kakor se je razvijalo do danes. 2. Nova pravila Rafaelove družbe. 3. Slučajnosti. — Pomotoma smo v nedeljskem »Slovencu« javili, da bo občni zbor 29. t. m. Zato prosimo, da se blagovoli vzeti na znanje, da bo zbor danes, 22. aprila, ob 17 v beli dvorani hotela Union. Ker bo občni zbor sklepal o zelo važnih zadevah Rafaelove družbe, se vsi člani in vsi prijatelji izseljencev vljudno vabijo. Odbor.

1 *Razstava Matije Jama v Jakopičevem paviljonu* je odprta dnevno od pol 10. do 18.

1 *Za mestne reveže* je rodbina Kopač darovala 300 din v počastitev spomina svoje mamice ozir. soproge gospe Beti. Za velikodušni dar se mestno poglavarstvo najtopleje zahvaljuje.

1 *Muhasti april.* April nam je včeraj silno ponagajal z vremenom. Kakor poročamo že na drugem mestu, je bila zjutraj temperatura več stopinj pod ničlo in se je pojavila po vseh krajih huda slana. Čez dan je bilo vreme zelo spremenljivo. Za jasnim je sledila oblačnost. Že dopoldne so se po Ljubljani lovile redke in drobne snežinke. Kmalu popoldne je začelo nekaj minut snežiti, nato je sijalo solnce. Tako okoli 15.30 pa so zopet precej gosto naletavale snežinke.

1 *Vsem industrijcem in obrtnikom!* Zaupniški zbor Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani sporoča gornjemu naslovu, da ima še na razpolago dobro kvalificirane moči in to: strugarje, ključavničarje, oblarje, rezkarje, orodjičarje, livarje, modelne mizarje in kovače. Prosimo p. n. naslov, ako rabi kakega imenovanega profesionista, da se obrne na Zaupniški zbor, Delavska zbornica, I. vhod, Ljubljana.

1 **Huda prometna nesreča na Šmartinski cesti.** V sredo okoli 7 zvečer se je na Šmartinski cesti, tik pred gostilno Sventner zgodila huda avtomobilska nesreča. Po Šmartinski cesti je od Hrastja proti Ljubljani privozil osebni avtomobil, prav tedaj pa je hotel v poševni smeri proti gostilni prekoračiti cesto 7-letni deček Rudolf Otrin, sin pleskarskega pomočnika iz Novih Jarš. Avto je butnil dečka z blatnikom na desno stran ceste. Šofer je hotel sicer poprej nesrečo preprečiti ter je naglo zavil na skrajno desno stran ceste, tik pred gostilno. Tam pa je stalo troje ljudi, namreč natakar gostilne Ljubivoj Kuret, 23-letna delavčeva žena Ljudmila Lapuhova in 29-letni delavec Franc Držanič, oba iz Pokopališke ulice 46. Avto je v to skupino tako naglo zavozil, da je podrl Lapuhovo in Držaniča, obema pa strl tudi kolesi, na katerih sta se pred gostilno naslanjala. Šofer je avto ustavil in naložil dečka Otrina in Držaniča na avto ter ju odpeljal v bolnišnico. Lapuhova je dobila sicer občutne poškodbe, vendar je odšla v domačo oskrbo. V bolnišnici so pregledali Otrina, ki je poškodovan na glavi, ter so ga zaradi pretresa možganov obdržali v bolnišnici, medtem ko so se Držaničeve poškodbe izkazale za lažje ter je bil takoj odpuščen. Policija je še isti večer zaslišala šoferja K. Bavcona, ki je izpovedal, da je peljal v mesto svojega gospodarja in njegovega poslovnega tovariša. Šofer trdi, da je vozil s hitrostjo 40 km na uro, medtem ko druge priče trdijo, da z najmanj 80 km na uro. Z nesrečo bo imelo opraviti sodišče.

Tolčena (tucana) kava pri Motoh - Ljubljana

Obveščam ljubitelje dobre turške kave, da sem si nabavil pripravo za tolčenje kave ter nudim: specialno turško tolčeno kavo I. po 25 din ¼ kg, turško tolčeno kavo II. po 20 din ¼ kg. - Se priporočam **Motoh Bogomir**, Ljubljana, Vodnikov trg 5.

1 **Ponesrečenci.** Na Brezovici je padel s kolesa in si zlomil desno ključnico 17-letni dninar Jožef Gracar. — V Zalogu je neki kolesar podrl 5-letnega delavčevega sina Edvarda Umka, ki si je zlomil desno nogo. — V Tržiču je padla s podstrešja 41-letna čevljarjeva žena Helena Hafner ter si zlomila desno roko.

1 **Lepe in dobre moške obleke** lastnega izdelka priporoča po zelo zmernih cenah A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ul. 7.

1 *Sleparija z ukranenim zastavnim listkom.* Neki družini v šentjakobskem delu mesta je neznan tat ukradel pred mesecem dni zastavni listek ljubljanske zastavljalnice. Ta tatvina je prišla šele sedaj na dan, ko je pravi lastnik zastavljene zlatnine hotel rešiti, pa so mu v zastavljalnici povedali, da je tat že dan kasneje dvignil proti sorazmerno majhnemu plačilu posojila zastavljeno zlastnino, tako zlat poročni prstan, dalje moški prstan, ženske uhane s safirjem, zlato žensko zapestnico z deteljico, zlato žensko zapestno uro z verižico in s pajkom, zlato broško s tremi obeski itd. Oškodovana stranka trpi okoli 2500 do 3000 dinarjev škode.

Ljubljana

V petek, dne 22. aprila 1938.

Gledališče

Drama: Petek, 22. aprila: Zaprto. — Sobota, 23. aprila: »Nočna služba.« Red A. — Nedelja, 24. aprila: »Zadrega nad zadrego.« Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 25. aprila: »Izpit za življenje.« Premiera. Premierski abonma.

Opera: Sobota, 23 aprila: »Madame Sans Gene.« Premiera Premierski abonma. — Nedelja, 24. aprila: »Prodana nevesta.« Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 25. aprila: Zaprto.

Sestanki

Fantovski odsek Ljubljana mesto. Drevi ob 8. bo v društveni sobi v Vzajemni zavarovalnici redni sestanek. Pridite vsi gotovo in točno!

Fantovski odsek Trnovo ima drevi ob 8. v Domu sestanek. Člani pridite polnoštevilno.

Organizacija elektromonterjev oblastni odbor Ljubljana obvešča svoje članstvo, da bo v nedeljo, 24. aprila 1938 redni letni občni zbor ob pol 9 zjutraj v prostorih Rokodelskega doma, Ljubljana, Komenskega ulica 12. — Oblastni odbor.

Maribor

m **Pomočnik bana dr. St. Majcen v Mariboru.** Pomočnik bana dr. Majcen je včeraj predpoldne dospel v Maribor, kjer je imel na okrajnem načelstvu konferenco s predstavniki lokalnih oblasti o gospodarskih in prometnih vprašanjih mariborskega zaledja. Z načelnikom okrajnega cestnega odbora Fr. Žebotom in tehničnim referentom banske uprave inž. Fišerjem je razpravljal o bodočih novih cestnih delih v obmejnih krajih, zlasti na Kozjaku, z okrajnim šolskim nadzornikom Bobičem pa je razpravljal o šolskih vprašanjih. Popoldne se je gospod pomočnik odpeljal v Dravsko dolino, danes pa se odpelje v Ljutomer, Mursko Soboto in Gornjo Radgono, odkoder se spet vrne v Maribor.

m **Še ena palača v Mariboru.** V našem listu smo že poročali, da bo Pokojninski zavod v Mariboru zgradil veliko palačo nasproti sodišča. Računati je, da bo zavod kmalu pričel z zidavo. Poleg tega namerava zavod zidati še eno palačo v severnem delu mesta. Zaradi tega sta prispela včeraj v Maribor predsednik dr. Milavec in inženir Šubic, stopila z merodajnimi činitelji v stik ter si ogledala v poštev prihajajočo stavbno parcelo. Upati je, da se bodo načrti čimprej izvršili.

m **Zavednost pa taka.** Iz nekega obmejnega kraja nam poročajo, da se tamkajšnje učiteljice, ki so zveste članice Sokola, vneto udejstvujejo v nemškem teniškem klubu v sosednjem nemškem mestu. Radi bi vedeli, kako je to v skladu z njihovo pripadnostjo k Sokolu in z določili, ki so obvezna za vse državljane, posebej pa še za državne uradnike. Ker ne verujemo, da bi sokolska organizacija posegla vmes, pričakujemo, da bo oblast napravila red.

m **Združenje gostilničarjev v Mariboru** ima dne 3 maja popoldne ob treh v prostorih hotela Meran svojo redno letno skupščino z običajnim dnevnim redom.

m **Goljufivi krojač.** V Slovenjem Gradcu je hudo razburil neki krojač mnoge meščane, ki so si za velikonočne praznike hoteli oskrbeti nove obleke. Tamošnji krojač F. P. je ponujal dobro blago po razmeroma nizkih cenah. Ker pa je, tako je pravil, dobil blago po povzetju, je zahteval, da mu blago naprej plačajo, kar so mnogi tudi storili. Na ta način je krojač nabral okoli 5000 dinarjev. Veliko razburjenje pa je med naročniki nastalo na veliko soboto, ko so vsi ti prišli po nove obleke, krojača pa ni bilo več. Orožniki pa so ga kmalu našli, le denarja in oblek pri njem ni bilo najti. Pač pa so našli pri njem dokumente, iz katerih je bilo sklepati, da je nameraval odpotovati v Avstrijo. Pridržali so ga v sodnih zaporih.

m **Vaja za orkester in celotni zbor** vseh treh društev, ki sodelujejo na velikem koncertu 4. maja v Unionski dvorani, bo danes, v petek, zvečer v dvorani Zadružne gospodarske banke na Aleksandrovi cesti 6. Vsi in točno!

m **Nov grob.** V Dolnji Počehovi je umrla 74 letna zasebnica Uršula Vicman. Naj v miru počiva, sorodnikom naše sožalje!

m **Rezervirajte si 4. maj za koncert,** ki ga priredi pevsko društvo »Maribor« s sodelovanjem Glasbene matice in Jadrana.

m **Zaradi goljufij in tatvin pred sodniki.** Pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča sta se morala zagovarjati Zofija Rat iz Krčevine in Stanko Novakovski, katerima je obtožnica očitala celo vrsto goljufij in tatvin, ki sta jih izvršila v mariborski okolici. Ratova je bila obsojena na 7 mesecev strogega zapora in na 2 leti izgube častnih pravic, Novakovski pa na 5 mesecev strogega zapora in na 2 leti izgube častnih pravic.

Gledališče

Petek, 22. aprila: Zaprto.

Sobota, 23. aprila, ob 20: »Slehernik« Red B.

Nedelja, 24. aprila, ob 15: »Pod to goro zeleno«. Znižane cene. — Ob 20: »Dva ducata rdečih rož« Znižane cene.

Celje

c **Krstna predstava Mrakove drame »Čajkovski« v Celju.** Drevi ob 8 bo v mestnem gledališču v Celju krstna predstava Markove drame »Čajkovski«.

c **Gradnja ceste Trnovlje-Arelin.** Cesta, za katero so moledovali v Trnovljah desetletja, se je začela graditi. Na žalost pa moramo povedati, da so še danes med nami ljudje, ki na vse mogoče načine skušajo ovirati zgradbo toli potrebne ceste, in to celo taki, ki bodo sami imeli največjo korist od nje. Saj vemo, kam pes taco moli; to je le zavist in hudobija.

c **Katoliško prosvetno društvo v Vojniku pri Celju** priredi v nedeljo popoldne v Posojilnični dvorani materinsko proslavo z igro »Žena s srcem«, pri kateri nastopi 20 deklet v zborih.

c **Kino Union:** Danes premiera filma **»Deklica Ju-Ju«.**

c **Glavno cepljenje proti osepnicam v Celju.** Mestno poglavarstvo razglaša, da je javno redno cepljenje malih otrok-prvocepljencev iz mesta Celja v ponedeljek in torek, dne 2. in 3. maja od 2 do 4 popoldne na mestnem poglavarstvu, v sejni dvorani v prvem nadstropju. Pregledovanje cepljencev in pri cepljenju izostalih otrok bo teden dni pozneje v torek, dne 10. maja ravnotam od 2 do 4 popoldne. Cepljenju obvezni so vsi otroci, rojeni l. 1937. Dalje tudi vsi mali otroci, ki so iz kateregakoli vzroka pri lanskem cepljenju izostali. Opravičbe radi izostanka pri cepljenju, odnosno izpričevala za otroke, ki so bili cepljeni po zasebnih zdravnikih, sprejema mestni zdravnik na dan cepljenja in na dan pregleda na mestnem poglavarstvu.

c **V celjski bolnišnici** je umrla v 24. letu starosti delavka Kozovinc Frančiška iz Zvodnega pri Teharju. Naj v miru počiva!

Bled

Društvo obrtnikov sklicuje na dan 24. aprila ob 2 pop. obrtniško zborovanje v Park-hotelu. Vabimo vse obrtnice in obrtnike, da se zborovanja polnoštevilno udeleže. Na zboru se bo razpravljalo o tekočih obrtniških zadevah. Zvezo slovenskih obrtnikov bo zastopal njen predsednik ter zborični zastopnik okraja, ki bosta dala obrtnikom vsa potrebna pojasnila.

Vložim 50 do 100.000 din

z aktivno udeležbo v dobroidoče podjetje.

Prednost imajo transportno-špediterska ali carinsko-posredniška podjetja. - Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Agilnost«, 6261.

Naša zunanja trgovina

Prejeli smo 607 strani obsegajočo statistiko naše zunanje trgovine v letu 1937, ki jo je izdal carinski oddelek finančnega ministrstva. Iz obsežne publikacije posnemamo tele zanimive podatke:

Dosedaj objavljeni podatki so vsebovali pri uvozu vedno tudi uvoz zlata. Če pa hočemo dobiti pravo našo trgovinsko bilanco, potem moramo pri uvozu izločiti zlato. Uvoz zlata je znašal zadnja tri leta:

	kg	milij. din
1935	1.951	96 96
1936	1.891	92.93
1937	1.713	85.33

Uvoz zlata je prišel leta 1937 iz tehle držav: Anglija 1.185 (466) kg za 58.95 (23.0) milij., Nemčija 215 (415) kg za 10.74 (20.9) milij., Belgija 200 (621) kg za 10.0 (31.3) milij. in Švica 113 kg za 5.6 milij.; prenehal je uvoz iz Francije in Poljske, kamor se ne izvaža več naš baker.

Po navedenih korekturah pri uvozu izgleda naša trgovinska bilanca takole (v milij. din):

	uvoz	izvoz	bilanca
1935	3 602.8	4.030.36	+ 427.54
1936	3.984.1	4.376.15	+ 392.07
1937	5.148.44	6.272.4	+ 1.123.96

Tako je dejansko naša trgovinska bilanca aktivna za toliko več, kolikor znaša vrednost našega uvoza zlata, ki je bil znaten v zadnjih letih.

Pota naše zunanje trgovine

Naslednji podatki nam kažejo, po kakšnih potih se je razvijala naša zunanja trgovina v tisočih ton zadnja tri leta:

	1935	1936	1937
Uvoz:			
po suhem	314	372	443
po morju	455	384	410
po rekah	212	215	252
Izvoz:			
po suhem	973	884	1.712
po morju	1.931	1.518	1.897
po rekah	423	466	949

Delež suhozemskega uvoza je znašal 1935 32.03, leta 1936 38.27 in lani 40.08%. Pri izvozu je šlo leta 1935 29.25% vsega našega izvoza po suhem, leta 1936 30.81 in lani 37.56% Iz tega se vidi vedno bolj naraščajoči delež prevoza po železnicah.

Oplemenjevalni promet

Statistika prinaša tudi zanimive podatke o oplemenjevalnem prometu. Leta 1937 smo uvozili blaga v predelavo, dodelavo in popravilo za 9.7 (4.8) milij. din, od tega največ črne železne pločevine za 5.03 (3.64) milij. din. Ponovni izvoz pa je znašal po izvršeni obdelavi itd. 44.16 (20.37) milij. din.

V pasivnem prometu smo izvozili blaga v predelavo itd. lani za 1.3 (3.5) milij. din, ponovni uvoz tega blaga, predelanega itd pa je znašal 2.94 (15.26) milij. din. Zmanjšal se je namreč izvoz svilenih tkanin v barvanje in tisk.

Izvoz lesa po morju

Posebej so navedeni v statistiki podatki za izvoz in uvoz po morskih in rečnih pristaniščih. Izvoz lesa iz pomorskih pristanišč je znašal v tisočih ton:

	1935	1936	1937
Dubrovnik	97	92	162
Metković	37	12	36
Reka	54	12	32
Djevdjelija	19	20	19
Split	14	3	5
Sušak	352	174	306
Šibenik	84	44	71

Tranzit skozi našo državo

Tranzit skozi našo državo je zelo znaten. Posredujemo med zapadno in južno ter vzhodno Evropo. Tranzit izredno hitro in znatno narašča, kar dokazujejo naslednje številke v tisočih ton:

1929	2.344	1932	1.997	1935	2.673
1930	2.246	1933	1.933	1936	3.107
1931	2.856	1934	2.506	1937	3.546

Tranzit je torej lani dosegel rekordno višino in prekosil dosedanjo največjo tonažo, ki je bila leta 1931 v znatni meri. Lani je posebno narastel tranzit lesa od 129 181 tisoč ton, premoga od 69 na 112, rud od 82 na 224, železa od 193 na 260 tisoč ton, riža, povrtnine in zelenjave, južnega sadja itd. Zmanjšal se je tranzitni promet v žitu od 911 na 811 tisoč ton.

Narodna banka kupuje zlato

Izkaz Narodne banke za 15. april je naslednji (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 8. april):

Aktiva: zlato v blagajnah 1.783.535 (+ 8.16), zlato v inozemstvu 17.2 (+ 9.7), skupna podlaga 1.800.74 (+ 15.87), devize izven podlage 407.1 (+ 3.3), kovani denar 423.6 (+ 16.7), posojila: menična 1.345.06 (— 7.45), lombardna 241.8 (— 1.14), skupno posojila 1.598.45 (— 17.5), razna aktiva 2.269.0 (+ 6.665).

Pasiva: bankovci v obtoku 5.788.2 (— 69.26), drž. terjatve 45.4 (+ 7.56), žirovni računi 1.586.3 (+ 98.17), razni računi 1.075.2) (— 26.0), skupno obveznosti po vidu 2.706.94 (+ 79.7), razna pasiva 359.34 (+ 19.0).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 8.495.14 (+ 10.44), skupna podlaga s primom 2.313.95 (+ 20.4), od tega samo zlato v blagajnah s primom 2.291.84 (+ 7.9), skupno kritje torej 27.23 (27.03)%, od tega samo z zlatom v blagajnah 26.97 (26.91)%.

Bilanca Drž. hip. banke

Drž. hipotekarna banka izkazuje za 31. marec 1938 ter glavne postavke (vse v milij. din, v oklepajih številke za 28. februar 1938):

Aktiva: gotovina in blag. zapiski Narodne banke 868.5 (850.75), posojila: hipotekarna 1.940.06 (1.955), na dohodke in doklade 1.415.65 (1.410.955), vodnim zadrugam 79.06 (78.3), lombardna 109.4 (106.8), menično hipotekarna 87.6 (89.7), domače menice 53.1 (57.1), tek. račun fin. ministrstva 634.54 (578.96), razni tek. računi 354.84 (349.65), efekti rez. sklada 243.3 (230.0), efekti sklada za amortizacijo bančnih zgradb 12.66 (12.0), vrednostni papirji 758.555 (795.37), efekti sklada za zavarovanje bančnih zgradb 1.2, nepremičnine 238.0 (238.0), razna aktiva 87.7 (45.85).

Pasiva: samostojni skladi 597.2 (573.7), razni skladi 1.541.85 (1.541.9), skladi javnih ustanov 455.87 (457.2), zasebne glavnice 1.457.1 (1.445.8), račun finančnega ministrstva 83.04 (78.5), razni tek. računi 1.220.8 (1 197.7), zastavni listi in obveznice v obtoku 693.25 (694.2), predujmi in depoji bank 166.15 (172.3), rezervni sklad 205.1 (200.67), sklad za amortizacijo bančnih zgradb 60.57 (60.24), sklad za zavarovanje bančnih zgradb 1.25 (1.25), razna pasiva 395.9 (365.0). Bilančna vsota 6.878.2 (6.788.4) milij. din.

Bilance

Saturnus, d. d za industrijo kovinskih izdelkov, Moste-Ljubljana. Računski zaključek za 1937 izkazuje povečanje brutto dobička od 7.5 na 7.66 milj., istočasno pa so narasli tudi vsi stroški in je bilo tudi odpisov manj. Zaradi tega znaša čisti dobiček 0.34 (0.4) milj. din. Glavnica 3.0, upniki 14.7 (14.4), zaloge 3.5 (3.0), stroji 4.2 (4.25), nepremičnine 5 9 (6.1) in dolžniki 4.6 4.5), bilančna vsota 18.24 (17.93) milijonov dinarjev.

Elektrarna Škofja Loka in okolica je imela lani brutto donosa 0.85 (0.7) milj. din. Zaradi tega izkazuje tudi za leto 1937 čistega dobička 7594 din, dočim je bila za 1936 izkazana izguba v znesku 58.216 din. Podjetju je uspelo tudi znižati upnike od 0.706 na 0.643 milj. din pri glavnici 1.25 in bilančni vsoti 1.9 (1.96) milj. din.

Tvornica papirja, Čačak-Belgrad. Računski zaključek za 1937 izkazuje povečanje brutodonosa od 3 66 na 4.36 milij. in čistega dobička od 0.27 na 0.5 milij din. Izguba iz prejšnjih let znaša 1.2 (1.5) milij. pri glavnici 10 in bilančni vsoti 33.42 (25.7) milij. din.

Jugoslovanski Lloyd izkazuje za lansko leto povečanje čistega dobička od 15.24 na 35.45 milij. din. Dividenda za 1937 znaša čistih 33.33 (14) din. Za prenos ostane 18.8 (5.66) milij. — Družba ima 19 ladij s 192.400 tonami

Srbska banka, Zagreb. V novem poslovanju so se vloge povečale od 43.9 na 58.6, v starem pa znižale od 230.8 na 209 77. Reeskont je zmanjšan od 93.0 na 88.9 milij. Posojila v novem poslovanju so povečana od 26.0 na 40.8 milij., v starem pa so zmanjšana od 319.0 na 291.8 milij. Čisti dobiček znaša 2.26 (0.435) milij dinarjev.

Železničarska konzumna zadruga v Zagrebu je imela lani pri 8.5 milij. din lastnih sredstev 0.96 milij. din čistega dobička, bilančna vsota 19.6 milij. din.

•

Seja Centralnega predstavništva vseh Zvez trgovskih združenj kraljevine Jugoslavije bo prihodnji ponedeljek, dne 25. t. m. ob 9 dop. v Trgovskem domu v Ljubljani. — V torek, dne 26 t. m., ob 10 dop. bo prav tam važna plenarna seja predsedstva Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino

Znižanje nakupnih cen za staro železo. Tvornice, ki nakupujejo staro železo za potrebe svoje proizvodnje, so znižale nakupno ceno za staro železo za 15 par pri 1 kg in ostanejo vsi drugi nakupni pogoji še nadalje v veljavi.

Problemi iz zavarovanja zoper škodo po toči. V »Glasniku Združenja aktuarjev kralj. Jugoslavije« je napisal g. Ivan Martelanc zanimivo in važno razpravo pod tem naslovom, kjer obravnava probleme zavarovanja zopet škodo po toči v drugih državah, nato prinaša podatke o zavarovanju in organizaciji tega zavarovanja v naši državi. Iz teh podatkov je posneti, da so imele zasebne zavarovalnice v veljavi leta 1937 4.792 takih polic in je znašala bruttopremija 4.64 milij. din (1929 15 388 za 14.1 milij.), zavarovana vsota je znašala 1929 314.6 milij. din, število škod je znašalo lani 1.096 (1936 949) v skupnem znesku 3.12 (2.04) milij. din. Nato obravnava avtor še vprašanje obveznega zavarovavanja in podaja posebej glede naše banovine dragocene predloge. Ponatis obsega 14 strani ter prinaša izredno mnogo porabnega statističnega gradiva, ki bo prišlo v poštev pri nadaljnjih razpravah o tem vprašanju pri nas.

Mednarodni sejem v Poznanju je vsako leto prvi teden meseca maja. Razstavljalcev bo letos okoli 2000 v 18 skupinah. Tudi bo znatno število inozemskih razstavljalcev. Obiskovalci sejma imajo tele ugodnosti: brezplačni poljski vizum, popuste na železnicah na Poljskem in v inozemstvu, 4 proste vožnje po Poljskem s popustom 33% vozne cene. Informacije dajejo poljski konzulati v naši državi.

Borza

Dne 21. aprila 1938.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v zasebnem kliringu v Ljubljani popustil na 8.635—8.735, v Zagrebu na 8.60—8.70, v Belgradu na 8.6165—8.7165.

Grški boni so beležili v Zagrebu in Belgradu 28.75 blago.

Nemški čeki so ostali na naših borzah neizpremenjeni na 14.40—14.60, nadalje so beležili v Zagrebu za konec maja 14.47 denar.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 3 milij. 784.625 din, v Belgradu 5.115.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 956.000 din.

Belgrajska borza bo od 22. do 26. aprila zaradi pravoslavnih velikonočnih praznikov zaprta.

Ljubljana — tečaji s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2410.41—2425.01
Berlin 100 mark	1742.03—1755.91
Bruselj 100 belg	730 45— 735.52
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	215.76— 217.82
Newyork 100 dolarjev	4299 76—4336.07
Pariz 100 frankov	136.17— 137.61
Praga 100 kron	150.43— 151 54
Trst 100 lir	226.94— 230.02

Curih. Belgrad 10, Pariz 13.64, London 21.6825, New York 434.5, Bruselj 73.325, Milan 22.85, Amsterdam 241.775. Berlin 174.825, Dunaj 50.50, Stockholm 111.75, Oslo 108.95, Kopenhagen 96.80, Praga 15.12, Varšava 82, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.585, Buenos Aires 114.50.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko pos. 99—101, agrarji 61.50—63.50, vojna škoda promptna 480—483, begluške obv. 92.50—94, dalm. agrarji 92—93, 8% Bler. posojilo 96.50—98, 7% Bler. posojilo 92—92.75, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—101. — Delnice: Narodna banka 7.250—7.350, Trboveljska 190—210.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99—101, agrarji 61 denar, vojna škoda promptna 482—483, begluške obveznice 93 do 94, dalm. agrarji 91.50—92.50, 4% sev. agrarji 61 denar, 8% Blerovo posojilo 96 denar, 7% Blerovo posojilo 92—92.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 99.50 denar, 7% stab. posojilo 98—99 (98). — Delnice: Narodna banka 7300 denar, Priv. agrarna banka 224 denar, Trboveljska 200—220, Gutmann 60—65, Tov. sladkorja Bečkerek 500 do 600, Osj. sladk. tov. 95—110, Dubrovačka 390 denar, Jadranska plovba 375—405, Oceania 600 den.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 62.25 denar, vojna škoda promptna 482—482.50 (482), begluške obveznice 94—94.25 (94), dalm. agrarji 92.75—93 (92.75), 7% Blerovo posojilo 92 do 92.50 (92), 7% posojilo Drž. hip. banke 100 do 102, 7% stab. posojilo (99.25). — Delnice: Narodna banka 7335 denar, Priv. agrarna banka 225.50 denar (mali kom.).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica bač. 187—190, sremska 186—188, banaš. 178—185, bač. pot. 190—194, Koruza bačka in sremska 102—103, banaška 99—100. Tendenca čvrsta. Promet srednji. Rž ne notira, ostalo neizpremenjeno. Borza do 26. t. m. zaprta.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Živinski sejem v Ljubljani 20. aprila. Na sejem je bilo prignanih 50 volov, 21 krav, 9 telet in 115 konj. Na sejem je bilo pripeljanih tudi 677 mladih pujskov 6—12 tednov starih. Prodanih je bilo 12 volov, 9 krav, 7 telet, 10 konj in 178 prašičev. Cene: voli 3.75—5.75 din, krave 2.25—5.25, teleta 7—8 din za kg žive teže. Konji od 400 do 3500 din in mladi pujski od 120—200 din za komad.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani dne 20. aprila: voli I vrste 6—6.50 din, voli II. vrste 5—5.50 din, III vrste 4.50—5 din; telice I. vrste 6—6.50 din, II. vrste 5—5.50 din, III. vrste 4.50—5 din; krave I. vrste 5—5.50 din, II. vrste 4—4.50 din, III. vrste 3.50—4 din; teleta I. vrste 8 din, II. vrste 7 din; prašiči špeharji 10.50—11 din, prašiči pršutarji 9—10 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste, prednji del 12 din, zadnji del 14 din, goveje meso II. vrste, prednji del 10 din, zadnji del 12 din, goveje meso III. vrste, prednji del 6—8 din, zadnji del 8—10 din, svinjina 16—18 din, slanina 17 din, svinjska mast 18 do 20 din, čisti med 21 din, goveje surove kože 11 do 12 din, telečje surove kože 12—16 din, svinjske surove kože 8 din za 1 kg. — Pšenica 235 din, ječmen 220 din rž 235 din, oves 200 din, koruza 150 din, fižol 310 din, krompir nov 700 din, seno 40—60 din, slama 40—45 din, jabolka I. vrste 1000 din, II. vrste 600 din, III. vrste 400 din, hruške suhe I. vrste 800 din, II. vrste 600 din, III. vrste 450 din, češplje suhe I. vrste 1400 din, II. vrste 1000 din, III vrste 800 din, pšenična moka 350 din, koruzna moka 200 din za 100 kg.

20% popusta

na vse moško in damsko perilo nudi

F. I. Goričar - Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Nova prosvetna trdnjava ob državni meji

Če ljudstvo svojih voditeljev ne odklanja, ampak jih posluša in jih razumevajoče sledi, je to znak naravno pravilnega življenja. Če pa si ljudstvo samo iz lastne težnje ustanavlja kulturna društva in ustanove, tedaj je to veselo znamenje duhovnega zdravja in srčne kulture.

Imeli smo že priliko, naši javnosti opisati zemljepisni položaj našega planinskega naselja Martinj vrh, ki se sicer po pravici lahko imenuje biser med lepotami slovenske zemlje, je v terenskem pogledu tako težko prizadet, da to neugodnost posebno v družabnem življenju naravnost bridko občutimo. Vendar je naš človek v svojem naprednem stremljenju pokazal toliko krepko delujoče volje, da je v najtežavnejših zunanjih prilikah dozorel za organizacijo. Tako nam je v zadnjih dneh na pobudo, ki je izšla iz ljudstva samega, zraslo prosvetno društvo, naša nova trdnjava ob državni meji. S tem so si društveniki naložili težko breme, kajti po vsakdanjem delu hoditi v društvo po slabih hribovitih stezah do ene ure daleč, ni majhna stvar. In kdor zmore tolikšen napor, se mu more reči, da je idealen. Naša mladina se bo udeleževala društvenega dela z zavestjo, da doprinaša žrtve v svojo rast in skupni blagor občestva. Staršem pa, ki bodo naše delo spremljali in ga podpirali, bo v uteho, da njihovi sinovi in hčere razen za vsakdanji kruh delajo tudi še več in za višje stvari. Glede na naš obmejni položaj bomo v okvirju splošnih delovnih nalog še posebno skrbno zasledovali narodnoobrambno smer: vzgojiti na mrtvi straži domovine krepak in odporen rod, ki bo tudi aktivno mogel vršiti svoje poslanstvo.

Po naši domovini je posejanih mnogo belih domov — ognjišč katoliške prosvete, in med njimi je gotovo mnogo takih, ki se lahko ponašajo z uspehi in tradicijo. Mnogo pa je tudi takih (zlasti v oddaljenih predelih), ki se boré z razmerami in le z velikimi napori in žrtvami dosegajo svoje skromne uspehe. In mogoče bo ta misel majhna pobuda za vse tiste, ki žive v lagodnejših razmerah, pa se tega morda ne zavedajo dovolj. Zato smo napisali te vrstice; pa tudi zato, da sporočimo vsem, ki jim ni in ne more biti vseeno, kako se razvija življenje ob državni meji, da si je planinska vas pod Blegašem zgradila nov branik kulture in prosvete z veselo zavestjo, da je prispevala skromen delež k duševnemu bogastvu vsega naroda.

I. L.

Kulturni obzornik

Stele: Monumenta artis Slovenicae, II. 7. snopič

Po precejšnjem časovnem presledku smo dobili zopet v roke nov snopič **dr. Steletovih »dokumentov slovenske umetnosti«,** ki smo jih že težko pogrešali. Z njimi nam zori najmonumentalnejša izdaja slovenske likovne umetnosti v vsem razvoju, od najstarejših časov do najnovejših ter bo ob svojem zaključku predstavljala knjiga dragoceno vrednoto, delo prodornega značaja, obenem pa lep ilustrirani pregled slovenske umetnosti. V pričujočem snopiču je posvečen tekst slovenskemu **iluzionističnemu slikarstvu,** to je našim slikanim dvoranam po gradovih (Celje) in kupolam po naših cerkvah. Dr. Stele imenuje za začetnika našega iluzionističnega slikarstva Italijana Giulia **Quaglia,** ki je poslikal ljubljansko stolnico in semeniško knjižnico, kar je postalo tipično za slovensko tovrstno slikarstvo, katerega slovenski višek pomeni slikar **Jelovšek,** verjetno iz delavnice Quaglijevih učencev. Jelovšek je poslikal mnogo naših kupol (Lesce, Mokronog, Sladka gora, Šenčur, Grobl'je itd.), najboljše pa strop **šempetrske cerkve v Ljubljani,** ki velja za najlepši primer slovenskega iluzionističnega slikarstva in zgled vsem nadaljnjim tovrstnim slikarjem. Stele opisuje to Quaglijevo-Jelovškovo šolo, ki so jo nadaljevali Langus, Jamšek, Potočnik, Jelovšek ml., ter prve pojave **reakcije,** ki je iluzijo že vezala na trdno podlago (Šmarna gora). Toda na Slovenskem je delovala tudi **avstrijska** iluzionistična šola iz Gradca, ki je slikala zlasti po Štajerskem ter **pavlinska,** ki je prišla iz Hrvatske in pustila sledove v šmarskem okraju. To je vsebina **teksta,** ki se pa ne krije s prilogami. **Priloge** pa predstavljajo portrete iz te dobe, in sicer **Langusov** avtoportret in Rodbinski portret, **Herrleinovo** Portretno skupino, **Layerjevo** lastno podobo z ženo, **Ergartnerjev** lastni portret, **Potočnikov** portret barona M. Zoisa, **Stroyevo, Karingerjeve** in **Künlove** moške portrete ter **Karingerjeve** in **Stroyeve** ženske potrete. Tako smo s slikami že v meščanskem biedermajerju. — Te dokumente slovenske umetnosti priporočamo vsem, ki jih zanima slovenska umetnost, založbi pa želimo, da bi mogla čimprej dokončati to monumentalno izdajo. **td.**

Novi glasovi o Cankarju med Madžari

Kakšnega pomena je za nas prevod Cankarjevega Hlapca Jerneja in Potepuha Marka v madžarščino, dokazujejo vedno novi glasovi madžarske kritike. Iz njih spoznavamo, kako malo so Madžari doslej poznali nas Slovence in našo literaturo, — pa tudi to, da so nas sedaj spoznali po tem prevodu iz Cankarja — V reviji *»Tátra«* (Košice, marc 1938) piše zelo veljavni kritik *Antol Marék* (omenjen že v tem listu kot urednik Prekdonavske lirike): »Slovenska literatura... slovenski pisatelj... Trenutek nerazumljivo obračamo knjigo, se sprijaznimo z blagoglasnim imenom in se sramujemo, da niti glasu nismo slišali o slovenski literaturi.« Ugotavlja čar. ki takoj zajame bralca dela, spisanega od velikega pisatelja. Meni, da nič bolj ne označuje pisateljeve zmožnosti kot to, da si pridobi bralčevo naklonjenost kljub Jernejevi svojevrstni pravici O Potepuhu Marku pravi, da se vrste v njem čudovito lepe podobe. Klic Cankarjevega socialno tendenčnega romana bo odmeval še v vesti več stoletij in prevzeli ga bodo tuji narodi in predajali dalje in nekoč se bo uresničil... »Dr. Avgust Pavel je madžarski znova napisal to knjigo.. bleščečo glorijo snuje nad glavo trpečega hlapca znameniti pesnik.«

V drugi sosednji državi, Romuniji, poroča madžarska revija *»Erdélyi Helikon«* (1938, št. 1. Cluj) o Cankarjevem prevodu. Szenczei László razbira črte slovanskega kmeta in utemeljuje, kako se po svoji socialni in krščanski miselnosti dviga Hlapec Jernej nad slovensko okolje v svetovno. Slog primerja z bibličnim slogom. — V reviji *»Szocializmus«* (1937, 12. št.) piše Murányi-Kovács Endre: Jernej je simbol človeka, zaman iščočega v družbi pravice; simbol izrabljenega, zavrženega delavca. Da knjiga ni v kategoriji tendenčnih del, je zasluga pisateljeve umetnosti. — *»Hír«* Szombathely 1937, december) pravi: Hlapca Jerneja smeš vzeti v roke samo v nedeljo po bibliji. Kdo je napisal resničnejšo in večjo pravljico? To je čista umetnost Prevajalec, ki je izbral najlepše madžarske ljudske besede, je storil obema literaturama veliko uslugo. — Poleg »Nyngata« najuglednejša literarna revija *»Napkelet«* (Vzhod, 1938, marec) piše (Sós Lárzlo): Cankarjevo delo je blizu primitivnosti in popolnosti. Nikjer ne zaide v mehanizem, marveč vedno poudarja življenje, kar je odlika največjih umetnikov. Kritik obširno analizira delo, poudarjajoč miselni razvoj v njem. — Potepuha Marka imenuje slovenskega Peer Gynta. — V reviji *»A ország útja«* (1937, december, Budapest — »Pot države«) piše Bóka László: Založba je s to izdajo izbrisala del našega velikega srednjeevropskega dolga. To je donesek k spoznavanju narodov v srednji Evropi. Jernej je »klasičnost, v dušo segajoč simbol, puritanska oblika, monumentalna koncepcija«.

Vsa ta in na tem mestu že navedena poročila izpričujejo, koliko bi nam mogla podobna dejanja koristiti v svetu — duha. Vprašujejo pa nas tudi, kaj sami za to storimo in ali se takih dejstev zavedamo. B. B.

•

Kulturne vesti iz Poljske. — **14. t. m. je umrl v Krakovu znameniti poljski slikar Piotr Stachiewicz,** rojen l. 1858, ki je spadal med najpopularnejše ljudi v Krakovu. Pokojni se je šolal v Krakovu, Münchenu, pri prof. Seitzu, v Italiji, od l. 1886 pa je bil stalno v Krakovu, kjer je zaslovel kot velik umetnik, ki je ponesel slavo poljskega imena tudi preko meja ter n. pr. v Berlinu dobil l. 1891 oznako »mention honorable«. Najbolj znane so njegove slike »Legenda o Materi božji«, »Quo vadis?«, »Pogreb rudarja« itd.

V Varšavi je umrl pisatelj in pesnik Zdislaw Kleszczynski, ki je nastopil s pesniškimi zbirkami tik pred vojno (l. 1913) ter se proslavil s svojimi novelami (Roman na vasi, Bele noči, Lekcija ljubezni itd.), pa tudi pesnitvami in dramami. Prevajal je tudi mnogo za poljska gledališča. Najbolj znan in popularen pa je bil kot feljtonist »Krujera varšavskega«, kamor je več let pisal svoje duhovite in aktualne podlistke ter je spadal med najboljše kozerje.

Nagrado za znanost mesta Lvova je dobil profesor **F. Bartel,** znani matematik in politik. Bil je večkrat poslanec v sejmu, večkrat minister pošt, ter dolgoletni ministrski predsednik pod Pilsudskim, s katerim je tesno sodeloval. On je prevzel prvo predsedstvo po Pilsudskega nasilnem prevzemu oblasti l. 1925. Pozneje je stopil iz političnega življenja ter se zopet posvetil znanosti, za kar je zdaj dobil znanstveno nagrado svojega mesta.

Na Poljskem hočejo svečano proslaviti **stoletnico rojstva** največjega svojega narodnega slikarja **Jana Matejke,** ki je ponesel sloves poljske stare slave širom sveta. Kot nihče je budil narodno zavest s svojimi ogromnimi platni, predstavljajočimi najslavnejše trenutke iz zgodovine svobodne Poljske, ki zdaj vise po varšavskih muzejih, največ pa v krakovskih Sukienicah. O njegovem jubileju bomo še pisali, ker kdor hoče poznati poljsko umetnost, ne more iti mimo Matejke. Zdaj se je osnoval **v Varšavi pripravljalni odbor za njegov spomenik,** kateremu načeljuje znani slika Vojteh Kossak. Obenem je sklenil odbor, da bo angažiral kino, šole, prosvetne ustanove in radio za proslavo jubileja, ki mora postati **vsenarodna zadeva.** Na ministrstvo pošte so poslali prošnjo, da vpelje ob tej priliki poštne znamke velikega umetnika. Obenem pa je odbor izdal knjigo-monografijo o njem izpod peresa **M. Nalecz-Dobrovolskega** pod naslovom **»Kral jDuh poljskega slikarstva«.**

Italija se pripravlja za Hitlerjev sprejem

Vsa Italija se pripravlja za sprejem nemškega vodje Hitlerja, ki bo kmalu obiskal svojo zavezniško državo. Rim je že ves pokoncu. Velike milijone bo Italija dala, da bo sprejem v Rimu čim bolj veličasten. Dolge fronte hiš so podrli, da bodo slavnostne ulice bolj veličastne. Na mestu podrtih hiš so zgradili nove ceste, po katerih se bo pomikal sprevod s Hitlerjem.

Zlasti pa je opaziti, kako se pripravlja fašistična mladina za sprejem Hitlerja. Vodja italijanskega naroda hoče vodji nemškega naroda nazorno pokazati, kako junaška in strumna je nova italijanska mladina, ki je prihodnja generacija italijanske bojne sile.

Ob starodavni Via Labicana, kjer je še nekaj starorimskih ostankov, grade sedaj velikansko mladinsko taborišče, kjer se bo zbrala mladina iz vseh provinc velike Italije. Vsa ta mladina bo tiste dni stala pod poveljstvom glavnega tajnika fašistične stranke Staraceja. Tukaj delajo sedaj veliko mesto samih šotorov, v katerih se bo zbralo 50.000 mladih fašistov. To taborišče bo tretji rimski vojni tabor. Ozadje tega velikega tabora bodo delale v polkrogu Albanske gore. Ta tabor bo kazal sliko državljanske in vojaške discipline mlade Italije, kakršno je ustvaril fašizem v svojih 16 letih.

Kakor rečeno, bo tukaj zbranih 50.000 italijanske mladine pod poveljstvom 2500 častnikov. Koliko pa je ta mladina vojaško že pripravljena in dozorela, to naj pove njihova porazdelitev na 31 kohort avantgardistov, ki so opremljeni kot pehota, dalje bodo med njimi 3 eskadroni konjenice, 4 kohorte mornarjev in 4 oddelki letalcev. Vse te čete pa so seveda sestavljene iz samih mladih ljudi, tako imenovanih avantgardistov. Poleg teh bo postavljenih 52 pehotnih oddelkov mladih fašistov, med katerimi bo 10 bataljonov s strojnimi puškami, 3 eskadroni konjenice, 6 baterij topničarjev in več motoriziranih oddelkov. To taborišče naj torej pokaže mlado Italijo za boj pripravljeno.

Na križišču via Casilina in via Labicana bo narejena široka cesta, ki vodi v to taborišče. Ob vhodu bo stala velikanska 30 metrov visoka tribuna, odkoder bo lep razgled po vsem taborišču. Od tukaj bosta Mussolini in Hitler gledala to mesto 14.000 šotorov, ki bo urejeno tako, kakor je bilo nekdaj urejeno taborišče rimskih legij. Šotori teh mladih fašistov bodo tako razporejeni, da bodo oddelki letalcev s svojimi šotori dali besedo »duce«, šotori mornarjev pa besedo »Führer«. Glavna komanda s strankinim tajnikom Staracejem pa bo domovala v stolpu, okoli katerega raste skupina pinij. Sredi tega velikanskega taborišča pa bo velik trg, na katerem se bodo vsako jutro zbirali in na katerem bodo ves čas plapolale zastave 100 italijanskih provinc.

To mesto bo imelo svojo električno razsvetljavo, svoj vodovod, svoj telefon, svoj dovoz živeža, kar bo vse enotno organizirano ter bo tako tu nekaj dni trajajoča skupnost že tako več ko vidna. Čeprav je ta prostor tako velik, da na njem lahko brez težav prebiva nad 50 000 ljudi, vendar se vaje te mlade fašistovske vojske ne bodo izvajale tukaj, marveč na letališču v Centocelle, ki ni daleč. Rimsko časopisje že na dolgo in široko razlaga program teh mladinskih prireditev ter naglaša, da imajo vse te prireditve namen, poglavarju nemškega naroda pokazati, kakšen je italijanski državljan in vojak prihodnosti. Vsekakor bo to videti veliko doživetje.

Tudi Neapelj se pripravlja

Neapelj imenujejo »kraljico Sredozemskega morja«. Tudi to mesto bo Hitler obiskal ter se Neapelj za ta obisk zelo pripravlja. Neapelj je zgodovinsko mesto, ki je ohranilo polno spomenikov na svojo zgodovino. Še ni tako dolgo, ko je bilo to mesto na glasu, da je sicer najlepše, a tudi najbolj zamazano mesto Evrope. Dandanes je fašizem tukaj naredil red in snago.

Hitler se bo iz Rima pripeljal v Neapelj ter se bo takoj vkrcal na italijansko bojno ladjo-oklopnico »Cavour«, s katero se bo odpeljal gledat vaje italijanskega vojnega brodovja pred mestom. Za tisti čas, ko bo Hitler v Neaplju, bo tamkaj zbrana skoraj vsa italijanska vojna mornarica. Ko se bo vrnil v Neapelj, bo odšel v kraljeski grad, kjer bo gost italijanskega prestolonaslednika in njegove žene. Ta kraljevski grad je v začetku 17. stoletja zgradil Domenico Fontana, ki je v Rimu postavil sloveči obelisk, lateransko palačo in del Vatikana. Ta kraljevska palača je bila zgrajena za tedanje podkralje, pozneje pa so jo prezidali Burboni in ji dali današnjo zunanjost. Impozantna je 169 metrov široka fasada tega gradu. Široki trg pred gradom je zaokrožen s stebričjem, ki ga je bil dal postaviti Napoleonov svak Murat. Zvečer pa bo predstava v gledališču San Carlo, ki je bilo ob kraljevi palači zgrajeno v 18. stoletju. To gledališče je silno veliko in sloveče.

Priprave v Neaplju dela cel štab strokovnjakov pod vodstvom mestnega župana. Hitler se bo pripeljal v Neapelj na postajo Mergellina, pod grički, ki obkrožajo Neapelj. Od tukaj vodi cesta v luko skozi najlepše dele mesta. Hiše v tem mestnem delu bodo od vrha do tal vse prevlečene z nemškimi narodnosocialističnimi zastavami in kljukastimi križi. Na trgu bo stala velika, 5 stopnic visoka tribuna, odkoder bo mladina pozdravljala Hitlerja. Na bližnjem trgu Sannazzaro, ki bo ves spremenjen v vrt, bo tribuna, kjer bo dobilo prostora 300 časnikarjev iz vsega sveta. Le malo metrov stran od postaje bo Hitler lahko videl velikanski slavolok, ki bo znak »osi Rim-Berlin«. Na vrhu tega slavoloka bo velikanska črka »H«, obdana od dveh orlov. Ves slavolok je razdeljen v več polj in bo na njem lahko stalo 100 mladih fanfaristov, ki bodo trobili.

Od tukaj bo šel sprevod do obale ter ob njej, tako bo vidna vsa lepota mesta. Kajpada tukaj na morski strani ne bo nobenih tribun, na levi strani pa bodo stale čete. Sredi bo nad pritlično zgradbo razprostrt nemški orel, ki bo obsegal 500 kvadratnih metrov. Z zvonika cerkve pa se bodo usipali umetni ognji, ki bodo razsvetljevali zvečer vse zgradbe okoli kraljevskega gradu, ki bo ves rdeče žarel, takisto bodo razsvetljeni vrtovi in morje.

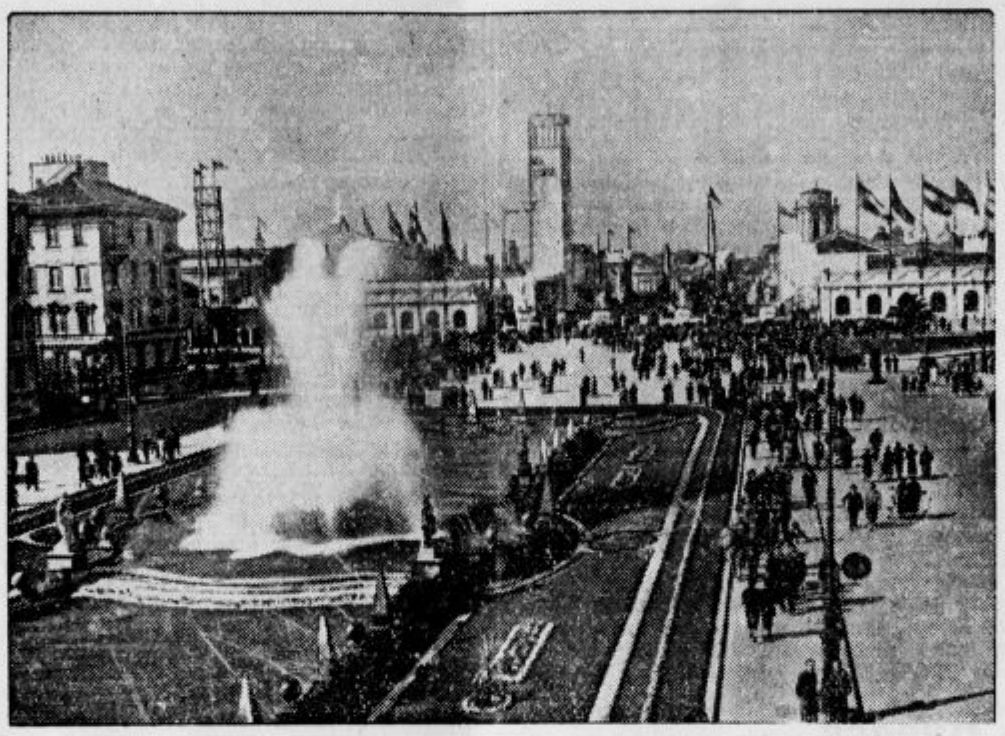

Pogled na milanski velesejem, ki ga obiskuje mnogo ljudi

V svoji blagajni je umrl

Grški milijonar Apostolos Kuskulas, ki se je pred kakimi 20 leti preselil v Ameriko, je postal v mestu Galveston žrtev svoje blagajne.

Ko je Kuskulas prišel v Ameriko, je bil reven kakor cerkvena miš. Kmalu pa si je opomogel in je začel delati dobre kupčije. Kmalu je postal sloveč bogataš, ki ga je vse čislalo in spoštovalo. Seveda zaradi denarja. Nekega dne pa je mož nenadno izginil. Policija je bila takoj na nogah ter je začela iskati zločince, ki so po njenem mnenju milijonarja ugrabili, da bi izsilili odkupnino. Vendar ni bilo nikjer nobenega dokaza, da bi ga kdo ugrabil, ker niti pisem za odkupnino ni bilo od nikoder.

Ko nazadnje milijonarja le od nikoder ni bilo, so sklenili vlomiti v njegovo jekleno blagajno, da bi v njej našli kake podatke, kaj in kako je s premoženjem. Toda ključev niso nikjer našli, zato so morali vlomiti s surovo silo, za kar so potrebovali celih 10 ur trdega dela. Ko so nazadnje odprli jekleno blagajno, so v nji našli mrtvega milijonarja, ki je v eni roki še držal ključe od svoje blagajne. V njegovem žepu pa so našli majhne popisane lističe papirja, na katerih je milijonar popisoval, kako se mu je zgodilo. Stopil je namreč v svojo blagajno, ki je velika kakor mala soba. Ni pa videl, da so se težka vrata za njim zapirala. Preden je mogel preprečiti nesrečo, se je že zgodila. Vrata so se zaloputnila in milijonar je bil ujet med svojimi milijoni. Ko se je ključavnica zaprla, ni bilo več rešitve, ker je ključe imel pri sebi, od znotraj mu ključi niso nič pomagali, zunaj pa nihče ni mogel odpreti brez ključev, saj tudi nihče slutil ni, da je mož v blagajni zaprt. Mož je sicer razbijal in tolkel, pa ga nihče ni slišal.

Veliki italijanski avtomobilski dirkalec Nuvolari, ki je sklenil, da poslej nikdar več ne bo sedel v kak dirkalni avtomobil. Docela se je odrekel temu športu, ki je silo nevaren, dasi mu je dobro nesel. Zadnjikrat smo slišali ime tega dirkalca, ko se mu je vnel njegov voz in je zgorel. Nuvolari se je takrat komaj rešil. Še poprej si je polomil enkrat nekaj udov. Sedaj ima vsega dovolj

Na veliki petek v Vinarozu

Srečni general, ki je prvi svoje čete popeljal do morja, je general Aranda. Bil je tako svest si svoje zmage, da je časnikarskim poročevalcem, ki so prideljeni njegovemu štabu, dal vabila na zajtrk v Vinarozu. Tudi letala so metala nad rdečimi četami oklice, v katerih je general Aranda sporočil prebivalstvu, da bodo čete nacionalistične Španije na veliko nedeljo pri sveti maši že ob morski obali. Te napovedi so se tudi uresničile.

Zanimivo pa je, kako so bele čete na veliki petek zasedle Vinaroz. Bilo je pretresljivo, ko so prvi oddelki Arandovih čet na veliki petek stopili na morsko obalo pri tem mestu. Kakor je poročala brezžična postaja v Salamanci in kakor so pisali tudi nekateri francoski listi izpod peres svojih poročevalcev, so vojaki generala Aranda na veliki petek prišli v Vinaroz, noseč s seboj svoje zastave, ki so bile ovite s črnim florom. S tem so hoteli poudariti vso resnost velikega petka. Ko so vojaki prišli do morja, so pobesili zastave, nakar so vsi pokleknili in začeli moliti. Molili so zahvalo Bogu, ki jim je dal učakati dan, molili pa tudi za tiste svoje tovariše, ki so na tej poti do morja morali v gorah pustiti svoje življenje.

Očetova žrtev pri reševanju otrok

V mali francoski vasici v Vogezih ob reki Mozeli je neke noči nenadoma izbruhnil požar. Začela je goreti hiša majhnega kmetiča, ki je imel devet otrok. Čez nekaj časa je prihitela požarna bramba, ki je začela gasiti. V tem ko so se gasilci pripravljali, je iz goreče hiše planil hišni gospodar, noseč v roki enega otroka. Ko je otroka postavil zunaj hiše na tla in ga izročil svojim ljudem, je znova planil v gorečo hišo, iz katere se je kmalu vrnil z še enim otrokom. Tudi tega je izročil svojim ljudem. Malo je pogledal okoli sebe, ali so sedaj zbrani vsi njegovi otroci. Pa je pogrešil še svojega 17 letnega sina. Naglo je planil nazaj v plamene, dasi so ga vsi svarili in mu branili. Planil je po svojega sina, a se ni več vrnil. Kmalu je goreča hiša zgrmela na kup in pokopala pod seboj očeta in sina.

Listi na vso moč slave junaštvo tega očeta, ki je s svojo žrtvijo pred vsem svetom oznanil, da je pravemu očetu sveto življenje vsakterega izmed njegovih otrok ter je to oznanilo zapečatil ter potrdil s svojo žrtvijo v tisti strašni noči. Ta oče, ki je svoje življenje žrtvoval za življenje svojih otrok, se piše Antoine Mathis, majhen francoski kmet.

Osem rudarjev zasulo

Iz Magdeburga na Nemškem poročajo, da je tamkaj v okrožju Quedlinburg pri Nachterstedtu na dnevnem kopu rjavega premoga zasulo osem rudarjev. Reševalci so sicer takoj začeli odkopavati, vendar je bila vsaka pomoč zaman, ker so bili že vsi siromaki mrtvi. Med žrtvami te nesreče sta tudi nadpaznik in paznik, ki sta imela službo ter sta se takrat mudila zraven svojih rudarjev. Zemeljske plasti so se tako naglo vsule na rudarje, da niso imeli več časa odskočiti. Kakor pravijo, je nadpaznik še zaklical, naj brž beže. Vsi so se obrnili na beg, vendar niti eden ni ušel, ker jih je usad prenaglo zajel. Za premogovno plastjo je namreč bila plast gline, za katero pa je pritiskala voda. Pod pritiskom vode se je vdala plast gline, ki je porinila premog na plan in zasula može.

To se je zgodilo na veliko soboto.

Pred in za vrati zapečatene spalnice

Čudno rubež so te dni imeli v češkem mestecu Hajda na severnem Češkem. V neko tamkajšnjo stanovanje je prišel sodni eksekutor rubit. Prav takrat pa je starejša hči prizadete družine bila v spalnici, kjer se je preoblačila. Ko je eksekutor hotel stopiti v spalnico, je njena mati zaklicala od zunaj hčeri, naj zaklene vrata, dokler se ne preobleče. Sodni eksekutor pa je to za hudo vzel ter je vrata spalnice kratkomalo zapečatil in odšel, češ da pride popoldne še enkrat. Popoldne je res prišlo, ni pa prišel sodni eksekutor, tako da je vsa družina bila v velikih škripcih, hči za vrati, drugi pa pred vrati spalnice. Zato je mož odšel k orožnikom ter jih prosil, naj prisilijo sodnega eksekutorja, naj pride in vzame z vrat sodne pečate, ker ne morejo domači v spalnico, hči pa ne iz spalnice. Orožniki pa so povedali, da ne morejo posredovati, ker na sodniji ni več uradnih ur in da zato eksekutorja ne morejo siliti. Hčeri za zaklenjenimi vrati spalnice je postalo kar nerodno. Po vrvi se je morala spustiti iz sobe na ulico, da je prišla k svojim. Vsa družina je morala vso noč prebiti pred vrati zapečatene spalnice, ker si nihče ni upal raztrgati pečatov.

Paderevski je igral v novi simfoniji del za klavir. Opozoril je skladatelja, ki je sam dirigiral, da se nekatere točke v skladbi ne glasijo pravilno. Skladatelj se je začel s Paderevskim pričkati in mu je slednjič zabrusil v obraz: »Ali ste vi uglasbili simfonijo ali jaz?« Paderevski je odvrnil: »Hvala Bogu — vi!«

Vpričo pijanega očeta lev raztrgal otroka

Iz Varšave poročajo, da se je malem kraju srednje Poljske zgodila tale nesreča: V tisto vas je prišel gostovat potujoč cirkus. Ko je drugi dan po predstavi cirkus podiral svoje šotore, je prišel gledat to stvar tudi pijan možak, ki je za roko vodil svojega 9 letnega sina. Obstal je pred kletko, v kateri je bil lev. Pijanec je malo odprl vratca, da bi leva bolje videl. V tistem hipu pa je lev stegnil taco iz kletke in zagrabil sina. Ker je s tem vrata še bolj odprl, je lev otroka zagrabil in ga potegnil k sebi v kletko. Preden je prišla pomoč, je lev otroka v kletki že raztrgal. Nato pa je skozi popolnoma odprta vrat zver planila na prosto in ušla. Šele po nevarnem lovu in velikem naporu so leva ujeli.

Tako je bil za veliko noč razsvetljen trg Svetega Petra v Rimu

Št. 109.

Ulrika se maščuje

»Rajši misli na svoje grehe!« je nadaljeval vreščeči glas. »Kdo je ščuval kneza Ivana, naj prelomi zvestobo svojemu bratu?«

»Jaz že ne! Vsekakor nisem bil sam. Najmanj pol stotine najboljših angleških vitezov je bilo udeleženih. Čemu naj bi jaz sam odgovarjal?«

»In tvoj oče? Kdo je bil tisti, ki je prelil njegovo kri? Ti, morilec svojega očeta!«

Front de Boeuf se je zgrozil. »Mislil sem, da poleg mene ve tisto samo še en človek,« je zajecal. »Pojdi, hudič, k saški čarovnici Ulriki! Ona me je nagovorila! Naj tudi ona okuša, kaj se zanjo pripravlja v peklu!«

»Tisto že davno okuša!« se je oglasil odgovor. Obenem pa je ob postelj stopila bedna Ulrikina postava. »Zdaj se bo Ulrika malce naslajala ob trpljenju svojega mučitelja, ti podli človek!«

»Ti si, čarovnica prekleta?« je zarjul vitez. »Ali si prilezla iz svojega brloga, da bi nad menoj uživala zmagoslavje?«

»Ja, jaz sem! Ulrika, hči umorjenega Torquila Volfgangerja, sestra njegovih ubitih sinov! Jaz sem, ki se hočem sedaj maščevati! Jaz hočem biti tvoj hudi duh, tvoj Satan, ki te hočem zalezovati do zadnjega diha, kakršen te skoraj čaka.«

Ljubljanska drama:
„Nočna služba"
(12. aprila. 1938.)

Ob neki priliki smo menda že ugotovili, da kažejo prav češki dramatiki izredno živo zavest, sodelovati pri obnovi sedanjega razkrajajočega se sveta. Nedvomno izvira njihovo delo iz posebnega političnega položaja, v katerem se nahaja njihov narod, gotovo pa se je ta zavest utrdila iz modroslovne in družabne vzgoje, ki jo je sedanji rod prejemal od svojih državnikov Boj za čistega in dobrega človeka, ki sovraži nasilje in krivico, kjerkoli jo vidi, pravica majhnega, še tako neznatnega človeka, tedaj varstvo prave ljudske misli, so večinoma predmet del, ki smo jih spoznali pri čeških pisateljih. Opazili smo sicer, da njihovo delo vodi večinoma tendenca, tisto, kar umetnosti sami rado škoduje, toda še bolje bi o njihovem delu rekli, da ga preveva čut za zdravo življenjsko neposrednost, ki više ceni vsakdanjost kakor visoko ubranost. Zato se te drame odlikujejo po oprijemljivi resničnosti in izpodbudnih mislih, česar današnje gledališče najbolj potrebuje. Kljub temu, da se jasno čuti ozadje, iz katerega so ta dela nastala, moramo priznati, da današnji češki dramatiki segajo v splošno človeško teženje in da so v srednji Evropi edini, ki ustvarjajo nadpovprečne vrednote.

Taka je tudi »Nočna služba« Emila Syneka. Po vsem svojem bistvu je ideološka drama, ki poudarja nravstveno moč časnikarske novice, oziroma časnikarskega dela. Okoli ne preveč nenavadnega dogodka, avtomobilske nesreče, je pisatelj zgradil družbeno dramo, v kateri je razčlenil okolje časnikarskega stanu in osvetlil njegovo nravno odgovornost. Časnikar je lahko služabnik neresnice in nasilja, za kar bi ga družba tudi rada ponižala, ali pa je varuh človečnosti in resnice. Nočni urednik Štefan je trideset let služil svojim gospodarjem, nenadoma pa se v njem zbudi človek in ne mara biti več stroj. Zato hoče zatreti zanimive novice in tako postavi pred sodišče tri ugledne osebe. Sedaj se odpre pred nami družinska drama, ki nam živo riše sodobne gospodarske in nravne zablode. Vidimo sicer, da je gonilna sila te neizprosne in nenadne resnicoljubnosti upor, ki se je zbudil iz podrejenosti in ponižanja; ker je časnikar trideset let delal za druge, jim moral usužnjiti svojega duha, končno odreče pokoršèino. Vrednost tega upora na videz zmanjšuje mimogrede izrečena misel, da so se gospodarji sicer vzpeli kvišku, tisti pa, ki jim je pomagal, je moral ostati daleč spodaj, toda vse to prav tako kaže na splošni nered, na nedostatke poštenja in pravice. Pisatelj tega nereda sicer ni mogel rešiti, toda ranil je njegove glavne predstavnike.

Troje prizorišč: v uredniški sobi, odvetniški pisarni in v sobi glavnega urednika značilno prikazuje središča sodobnega političnega, gospodarskega in vsakdanjega življenja. Moči, ki vse, kar je v družbi slabega, izravnavajo na neko sprejemljivo, ne preveč očitno sredino, poslovne spretnosti v mejah osebne koristi in strah pred zakonom, kadar ni mogoče mimo njega, zelo značilno skušajo ustaviti dramo. Toda pisatelj io je brezobzirno izvedel do konca, skoraj z izpodbudno pozitivnostjo; čeprav čutimo, da sam omaguje pod težo sedanjega življenja, nam je njegova preprosta rešitev kakor nauk in dejanski zgled.

Igra je vestno pripravljena. Režiser B. Kreft je z značilnim prizoriščem (posebno prvo dejanje v tiskarni je odlično) in nevsiljivo idejno jasnostjo oživil gibalne sile drame ter pripomogel delu do zdrave in pozitivne podobe. G. E. Kralj je vlogo nočnega urednika Štefana oblikoval s toplo resničnostjo in prepričevalno doslednostjo ter vseskozi zmagoval. Prav tako dramatično odlična je trojica g. Levar (tovarnar Herz), ga. Severjeva (njegova žena) in g. Jerman (advokat); zlasti njihov prvi nastop v uredniški sobi je močno zajet. Izrazite like podajajo senator g. Gregorina, reporter g. Potokarja, sluga g. Severja, pa tudi vse druge manjše osebe, ki zlasti v prvem dejanju oblikujejo značilno tiskarniško podobo. F. K.

Trbovlje

Z Abrahamom se je srečal zadnji torek rudniški zdravnik dr. Janez Jenšterle. Želimo mu, da bi tudi bodoče križe nosil srečno in s tako dobro voljo, kakor je prvih pet! Bog ga živi!

Vojaške zadeve. Naborniki roj. v l. 1907. do 1918., ki še niso potrjeni, se imajo nujno javiti v občinski pisarni. Tudi oni, ki niso v Trbovlje pristojni, a bi radi šli tu na nabor. Javijo naj se tudi vojaški zavezanci do 50. leta, kateri se ne čutijo več sposobne za vojaško službo. Ravno tako tisti vojaški zavezanci rezervisti, ki še niso prisegli Nj. Vel. kralju Petru II.

Kino Društveni dom predvaja prihodnjo soboto, nedeljo in ponedeljek veseloigro »Prater« iz dunajskega življenja, kakršno je nekdaj bilo.

Veličastna je bila velikonočna procesija v nedeljo zjutraj. Posebno je bila velika udeležba moških, na tisoče se jih je zvrstilo v najlepšem redu. Sodelovali sta tudi dve godbi, rudarska in železničarska. K dobremu razpoloženju med prazniki je doprinesel tudi plačilni dan z nabavnim prispevkom.

Za sprejem pevskega zbora bolgarskih učiteljic prihodnji četrtek se je sestavil pripravljalni odbor pod vodstvom občine.

Predavanje o obrambi proti strupenim plinom bo imel vojaški strokovnjak prihodnjo soboto 23. t. m. popoldne ob 4 v Fortejevi dvorani. Vabljeno je vse prebivalstvo.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 22. aprila: 12 Naši zvoki (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Rad. orkestra — 14 Napovedi — 18 Ženska ura: Po kateri poti je hodila žena do današnje izobrazbe (g.đč. A. Lebarjeva) — 18.20 Ciganski orkestri igrajo (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Razvoj hrvatske mlad. književnosti (Lj. Krajačič, Zgb) — 19.50 Zanimivosti (mednar. gimnastična prireditev) — 20 Radijski orkester — 20.30 Prenos evrop. koncerta iz Norveške: Sarverud, Sinding in Groven — 21.30 Nekaj lahke glasbe (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče — 23 Poročilo o šahovskem turnirju.

Sobota, 23. aprila: 12 Zdaj pa spet plošče veselo pojo, kar brez prestanka teko in teko — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Zdaj pa spet plošče veselo teko, kar brez prestanka teko in teko — 14 Napovedi — 18 Za delopust (igra Rad. orkestra) — 18.40 Najvažnejše določbe socialne pogodbe za izseljence (g. Jožko Rozman) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: En kandidat za srbski prestol l. 1974 (prof Solovjev) — 19.50 Pregled sporeda — 20 Zunanja politika (g. ured. dr. Al. Kuhar) — 20.30 Veselo Jurjevanje — pisan večer. Besedilo zbral in uredil I. P. I. Sodelujejo člani rad. igr. družine, Fantje na vasi in drugi — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna (Rad. orkester) — 23 XX. mednarodni katoliški esperantski kongres (g. Golobič Peter).

Drugi programi:

Petek, 22. aprila: Beograd: 20 Duhovni zbori, 22.15 Cerkveni obredi — *Zagreb:* 20 Hrvaška klavirska gl., 20.30 Norveški evropski konc. (iz Osla), 21.30 Violina, 22.20 Plesna gl. — *Oslo:* 20.30 Evropski koncert (Saverud, Sinding in Groven) — *Praga:* 19.15 Lahka gl., 20 Otroški zbor in orkester, 20.30 Oslo, 22.30 Klavir — *Varšava:* 20.30 Oslo, 21.30 Pestra gl. — *Budimpešta:* 19.30 Opera, 22.20 Plošče, 23.05 Lahka gl. — *Ital. post.: I. skup. (421, 301 in 283 m):* 16 Otroški zbor, 21 Igra, 22 Zbor — *II. skup. (560, 369 in 263 m):* 17.15 Ples. gl., 21 Simf. konc., 22.15 Citre, — *III. skup. (192, 272 in 221 m):* 19.20 Zab konc., 20.30 Oslo, 21.30 Lahka in ples. gl., 22 Kmečka godba — *Dunaj:* 19.35 Bach-Beethoven, 21.15 Zab. konc., 22.30 Nočni konc. — *Berlin:* 20 Simf. konc. — *Lipsko:* 20 Ork. in solistični konc. — *Köln:* 19.10 Koračnice in zab. konc. — *Stuttgart:* 20 Vojaška godba — *Paris P. T. T.:* 20.30 Simf. konc. — *Strasbourg:* 20.30 Orkestralni in solistični koncert.

Sobota, 23. aprila: Beograd: 20 Duhovni zbori, 24 Cerkveni obredi — *Zagreb:* 20 Nar. običaji, 20.30 Vok. konc., 21 Zab. konc., 22.20 Ples gl. — *Praga:* 19.20 Lahka gl. in petje, 20.20 Pester večer, 22.30 Lahka gl. — *Varšava:* 20 Plesna gl., 21.55 Zbor, 22.30 Plošče — *Sofija:* 22.30 Cerkveni obredi — *Budimpešta:* 19 Madžarske pesmi, 20 Igra, 21.10 Serenade, 22.40 Ples. gl., 23.15 Cig gl. — *Ital. post: I. skup. (421, 301 in 283 m):* 17.15 Violina, 21 Giordanova opera Marcella in Camussijeva opera »Mladenkin obraz« — *II. skup. (560, 369 in 263 m):* 17.15 Stari plesi, 21 Vojaška godba, 22.10 Zab. konc. — *III. skup. (192, 272 in 221 m):* 19.20 Zbor, 20.20 Brazilska godba, 21.20 Igra in ples gl. — *Dunaj-Berlin:* 20 Avstrijski večer, 22.30 Zab. in ples. gl. — *Hamburg:* 20.10 Künnekejeva komična opera »Velika grešnica« — *Vratislava:* 20 Operetna gl. — *Köln:* 19.10 Pihala, 20 Večerni konc. in Lineksejeve skladbe — *Beromünster:* 18.30 Jodlerji in orglice, 19.55 Koračnice, 20.20 Nar. pesmi, 21.05 Iz Weberjeve opere »Čarostrelec«, 22.05 Ples. gl. — *Poste Parisien:* 21.05 Kabaret —

Iz pasteuriziranega mleka izdelani

JOGURT

ni le najnaravnejše zdravilo proti raznovrstnim boleznim, temveč je tudi jako okusno in osvežujoče hranilo. *Prva Mariborska mlekarna* (nasproti glavnega kolodvora). Telefon št. 21-81.

Sport

Olimpijada v Jugoslaviji
vroča želja vseh športnikov
Kdaj, to je vprašanje olimpijske zrelosti

Po veličastni olimpijadi v Berlinu smo v našem listu zapisali: »Berlin je samo svetla etapa v zgodovini olimpijskih iger... Vse, kar se nam je zdelo v Berlinu veliko in nedosegljivo — bo po olimpijskem razvoju sodeč — čez štiri leta samo ob sebi razumljivo. Olimpijada v Tokiu bo pokazala idejo olimpizma v svetlejši in veličastnejši luči...«

Od tega je minilo poldrugo leto. Sodeč po raznih inozemskih poročilih o vedno večjem razmahu športa v svetu, lahko računamo, da se bo naša napoved bodisi v Tokiu na Japonskem, ali v Helsinkiju na Finskem uresničila. Medtem, ko v drugih državah vsi športniki požrtvovalno in navdušeno sodelujejo s svojimi narodnimi olimpijskimi odbori, ki že sedaj vrše obširne priprave za bodoče olimpijske igre, so se pri nas našli gospodje, ki so smatrali za potrebno, da zasukajo »svoj uma svetli meč« enostavno proti vsem športnim funkcionarjem, ki vodijo naše športne zveze.

Borba proti Olimpijskemu odboru

je bila v zadnjih tednih »šlager« nekaterih športnih rubrik. Ko danes gledamo nazaj na kampanjo proti Jugoslovanskemu olimpijskemu odboru (JOO.), nam je ozadje te borbe vse jasnejše in konkretnejše.

Stvar je bila sledeča: Z ozirom na to, da je general g. Djukič prijavil Jugoslavijo kot kandidata za organizacijo olimpijskih iger l. 1948., je poslal JOO vsem športnim zvezam okrožnico z vprašanjem, ali smatrajo posamezne športne zveze, da bodo čez 10 let sposobne za organizacijo svetovnega olimpijskega prvenstva. Skoraj vse športne zveze so stavljeno jim vprašanje vsestransko proučile in odgovorile negativno. Pozitivno so odgovorili samo smučarji, Sokoli in nogometaši, kar je z ozirom na razširjenost teh organizacij kolikortoliko razumljivo.

Ko je vodja JOO g. dr. Hadžič jasno izjavil, da smatra, da je naša olimpijska kandidatura preuranjena, tedaj so se začeli v delu jugoslovanskega tiska vrstiti članki proti JOO: »Gospodje, ki ste nesposobni, umaknite se, in dajte mesta onim, ki so sposobni!«

Naša športna javnost je načela vprašanje »olimpijske zrelosti«. Ugibalo se je o zrelosti in nezrelosti, dokler niso načeli vprašanja, kaj bi olimpijada stala..., Strokovnjaki so računali: za olimpijsko zrelost je potrebno 100 plavalnih bazenov, sto in sto igrišč vseh vrst, sto in sto trenerjev vseh strok itd., itd. Računi so se približali milijardnemu znesku in olimpijska borba je spričo te ogromne, za naše razmere naravnost fantastične vsote, pojenjala.

Ključ do olimpijske zrelosti.

Iz dobro informiranih športnih krogov čujemo, da dejansko vse to ni bila borba za olimpijado, temveč borba ali propaganda za gradnjo štadionov. Kakor se strinjamo s tem, da so športna igrišča, plavalni bazeni in štadioni potrebni, tako moramo pribiti in javno razglasiti dejstvo, da so štadioni potrebni ravno v onih krajih, kjer je šport visoko razvit. Štadion brez športne kvalitete in brez viteške športne armade bi bil le luksus, za danes še gotovo predrag in preuranjen!

Brez dvoma je vroča želja vseh jugoslovanskih športnikov, da bi doživeli olimpijsko svečanost v naši državi. Kdaj, to je vprašanje, katero lahko reši le iskreno in plemenito sodelovanje državne in privatne športne iniciative! Rezultat tega sodelovanja bi morala biti najpreje moderno urejena športna igrišča za šolsko mladino, za tem občinska telovadišča za obvezno telesno vzgojo, manjši štadioni v mestih, banovinski štadioni na sedežih banovin — in končno veliki štadioni v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Tako pojmujemo mi olimpijsko dozorevanje in ugotavljamo, da bi bilo narobe, če bi država gradila velike štadione tam, kjer niti za srednješolsko telesno vzgojo ni primernih telovadišč in telo, vadnic.

Tudi občine imajo telesno-kulturne dolžnosti.

Kar smo zgoraj zapisali ni prazna teorija, temveč nauk Slovenije. Pri nas skoraj ni srednje šole, ki bi ne imela vsaj skromne telovadnice, skoraj ni večjega kraja, ki bi bil brez društvenih prostorov za telesno vzgojo, mnoge občine pa so z velikimi žrtvami dokazale, da smatrajo gradnjo telovadišč in plavalnih bazenov za svojo dolžnost. Tako štadion, ki ga gradi naš narod za velike športne in kulturne manifestacije, ni luksus, temveč viden dokaz kulture.

Če govorimo o olimpijski zrelosti, tedaj lahko s ponosom ugotovimo, da se ji Slovenci približujemo. Medtem, ko se v Zagrebu že nekaj let pogajajo za gradnjo športnega kopališča, ko je v Belgradu še vedno polovica gimnazij brez telovadnic, nam poročajo iz Celja in Ptuja, da bodo že letos gradili občinske športne naprave. Zgledu Maribora, ki je žrtvoval za gradnjo kopališča na Mariborskem otoku velike vsote, bi morale po svojih močeh slediti tudi one občine, ki so doslej glede telesne vzgoje še pasivne. In če bodo zgledu Slovenije sledile tudi druge banovine, tedaj je verjetno, da bo še naša generacija doživela radost olimpijskih iger na jugoslovanskih tleh!

SK Ljubljana — SK Jugoslavija (Beograd)

Na lastnem igrišču bo moštvo SK Ljubljane imelo v nedeljo eno poslednjih prilik, da se definitivno reši izpada iz nacionalne lige. Četudi preživlja moštvo sloven prvaka majhno notranjo krizo in ni v svoji najboljši formi, smo trdno prepričani, da bodo naši fantje, v svesti si odločilne važnosti, napravili vse, da si pribore obe točki, brez katerih ni mogoč obstanek v nadaljnjem liginem tekmovanju. Jugoslavija prihaja v Ljubljano kompletna z najboljšo postavo in se bo tudi borila na življenje in smrt sicer ne za sebe, temveč za 4. belgrajski klub Jedinstvo. Vodstvo tekme je poverjeno sarajevskemu sodniku g. Kapu.

Mariborski šport

V nedeljo, dne 24. t. m. se nadaljuje tekmovanje za prvenstvo LNP in se v šestem kolu srečajo sledeči nasprotniki:

v Mariboru na Stadionu: SK Železničar — SK Hermes, Ljubljana;
v Čakovcu: Čakovečki SK — SK Kranj, Kranj;
v Celju: SK Celje — ISSK Maribor, Maribor.

Izid tekem je povsem negotov, skoraj sigurno bo vodeči na tabeli Čakovečki SK tudi tokrat pospravil obe točki ter se na ta način približal svojemu končnemu smotru. Maribor bo imel v Celju težko delo, enako bo moštvo Železničarjev na svojih tleh moralo napeti vse sile, da proti stanovskim kolegom doseže dober rezultat.

Istočasno se v Mariboru tudi odloči prvenstvo II. razreda mariborskega okrožja. Nasprotnika sta SK Slavija, Pobrežje in SK Lendava iz Dolnje Lendave. Sigurno bo tudi ta tekma privabila na igrišče številno občinstvo, ker sta oba kluba v zadnjem času dosegla zelo lepe uspehe in pokazala, da gojita moderen nogomet.

V Ptuju bi se moral odigrati lokalni derby SK Ptuj:SK Drava, ki pa bo radi demoliranja igrišča ŠK Ptuja najbrže preložen.

Triglavski dan

Višek tekmovalne sezone v alpskih disciplinah bo dosežen v nedeljo, dne 24. t. m. s »triglavskim smukom«.

Na triglavskem smuku, ki se vrši v nedeljo, se obeta velikanska borba med kanoni Will Walchom, Krallingerjem, Confortolo, Sartorelijem ter Pračkom in Heimom za prva mesta. Inozemski tekmovalci, ki so dospeli že tekom včerajšnjega dneva, bodo danes že pričeli s treningom na progi.

Naši tekmovalci v smuku so pa že po večini vsi na Staničevi koči, kjer pridno trenirajo, tako da se bodo lahko odlično borili s tujimi tekmovalci. Tudi naše tekmovalke se že nahajajo na terenu, tako da bodo gledalci imeli izredno priliko spoznati sposobnost tujih in naših tekmovalk v alpski disciplini. Med moškimi je velik favorit Walch (Nemčija), ki je znan po svoji sposobnosti širom cele Evrope, ker je že nešteto let odlično zastopal barve bivše Avstrije in dosegel na svetovnem prvenstvu odlično mesto. Drugi nemški zastopnik Andi Krallinger je pa letošnji avstrijski državni prvak, kar dovolj pove o njegovi visoki kvaliteti. Italijanska olimpionika Confortola in Sartoreli pa ne bosta zaostajala. Med damami bo prednjačila Helda Gödlova, ki pa ima v Italijanki Dei Rossi Nives in Čehinji Beinhauerjevi in rojakinji Niesl-ovi ter naši Heimovi in Pračkovi močno konkurenco, tako, da ni mogoče predvideti zmagovalke. Vidna bo pač tehnična nadmoč tujk.

Ako žele prijatelji naših planin in sploh smučarji videti in spoznati, kaj je pravo alpinsko tekmovalno smučanje, spoznati tehniko srednjeevropskih kanonov, tedaj ne sme nihče zamuditi te prilike in naj gre v nedeljo na progo, ki se bo vila iz Sedla iznad Staničeve koče skozi Zgornjo Krmo v dolino Krme, s ciljem izpod Debele bukve, torej le četrt ure od kraljeve lovske koče.

Onim smučarjem, ki si žele ogledati tekmo na progi, svetujemo Zgornjo Krmo, kjer bo omogočen razgled čez pol proge. Iz Mojstrane do cilja je hoje po složno ravninski poti 2 in pol ure. Na cilju, kjer bo mogoče videti progo v dolžini 1 km, bo tudi okrepčevalnica. Start dam je predviden ob 11, moških pa pol ure za zadnjo tekmovalko. Avtomobiliste opozarjamo, da je mogoč prehod iz Bleda preko Gorij v Radovno, odkoder imajo do cilja 1 in pol do 2 ure hoje. Možna je pa tudi vožnja iz Mojstrane do Biška.

Po športnem svetu

Olimpijske igre v Tokiu in potovanje tjakaj. Učinki izrednega političnega življenja in raznih nemirov v svetu se poznajo tudi v olimpizmu. Predvsem vlada še vedno velika negotovost, ali se bodo prihodnje olimpijske igre vršile na Japonskem. Po zadnjih sklepih mednarodnega olimpijskega odbora v Kairu, ni samo kraj definitivno določen, temveč so že določeni tudi termini za posamezne prireditve. Olimpijske igre se bodo po omenjenih sklepih vršile v času od 31. sept. do 6. okt. 1940 po svetovni razstavi in po proslavi 2600-letnice obstoja japonske države, ki bo v Tokiu. Zimske olimpijade pa bodo od 3.—14. februarja 1940 v Sapporu na otoku Hokkaido.

Ker je torej določen kraj olimpiade, se evropski narodi bavijo že tudi z načrtom, kako bodo potovali na Japonsko. Možnosti sta dve: Z ladjo preko Sueškega prekopa in Singapore, katera pot bi trajala 35 dni, in krajša proga preko Rusije, Sibirije, Mandžurije v južno Japonsko, za katero pot bi se rabilo 14 dni. Evropske zapadne države kakor Anglija in Francija se bavijo s tretjo možnostjo, namreč, da bi potovale preko Kanade in Tihega oceana, za katero pot bi rabile 20 dni. Prednost ima vsekakor pot preko Rusije, ker je najkrajša in ker je na železnici podana možnost, da se lahko na gotovih krajih napravi odmor, kar je za aktivne športnike velike važnosti.

Nov svetovni rekord v plavanju. Mladi nizozemski plavalec Cor Kint iz Rotterdama je postavil na 200 m v hrbtnem plavanju nov svetovni rekord v času 2:41. Prejšnji rekord je imela danska plavalka Razuhild Hoeger, ki ga je postavila 14. februarja 1937 na istem kopališču s časom 2:41.3.

Nova lahkoatletska pravila od 1. maja. S tem dnem stopijo v veljavo nova določila za start, ki so bila sprejeta na zadnjem kongresu v Parizu. Po tej spremembi se mora starter po možnosti tako postaviti, da bo od vseh startujočih enako oddaljen. Izrecno je bilo tudi določeno, da mora tekač pred strelom popolnoma mirno tičati v startnih luknjah. Pri drugem nepravilnem startu sledi, kakor doslej, izločitev — razen v deseto- in petoboju; vendar pa je smatrati za nepravilni start samo onega, če je bil atlet, ki ga je zakrivil, izrecno opominjan od starterja.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Mars. Drevi ob 20 članski sestanek prvega in juniorskega moštva zaradi nedeljskih tekem. Prisotnost za vse strogo obvezna. — Načelnik.

STK Moste. Drevi ob 20 važen sestanek, katerega naj se udeleže vsi aktivni nogometaši. Po sestanku bo seja odbora nogometne sekcije.

Kolesarska zveza kraljevine Jugoslavije, Zagreb (službeno). Vse kolesarske podzveze in klube obveščamo, da je športna komisija na svoji seji dne 14. t. m. odredila naslednje termine za dirke v državnem prvenstvu:

12. junija cestno državno prvenstvo za juniorje na progi Celje—Maribor.

21. avgusta cestno državno prvenstvo za prvorazredne dirkače na progi Ljubljana—Zagreb.

25. septembra dirkališčno državno prvenstvo za juniorje in prvorazredne dirkače na dirkališču ZSK Hermesa v Ljubljani.

9. oktobra gorsko državno prvenstvo za juniorje in prvorazredne dirkače na progi Zagreb—Sljeme.

4. september mora ostati na razpolago zvezi. Propozicije za vsako dirko posebej bodo pravočasno objavljene. Istočasno prosimo podzveze, da nam javijo svoje in klubske termine. — Kolesarska zveza kraljevine Jugoslavije.

Kolesarska zveza kraljevine Jugoslavije. Vsem kolesarskim podzvezam in klubom sporočamo, da vse dopise za Zvezo kakor doslej pošiljajo glav. tajniku Otmarju Ferrari-ju, Zagreb, Vukovičeva 3, dočim je denar zaradi spremembe v osebi blagajnika pošiljati odslej na naslov g. Josipa Vlašiča, Zagreb, Lička ul. 4.

JZSZ (službeno). Za »Triglavski smuk«, ki se bo vršil v nedeljo, 24. t. m. je določen start ob 11. uri dopoldne. Predsedstvo tekmovanja je v rokah tehničnega načelnika g. Staneta Predaliča, ostale funkcije, kakor sledi: Start: starter Sramel Bogo, zapisnikar Zupan Bogdan. Damski cilj: sodnik: Bernik, Fajdiga, Košek, Strikberger, Vučnik; zapisnikar Klančnik Gregor. Moški cilj: sodniki Drofenik, Bernik, Fajdiga, Predalič, Vučnik; zapisnikarja Lakota Alojzij in Maxi Vinko. Kontrole: 1. Pod Ržjo Lakota Ciril; 2. Apnenica Zupan Ervin; 3. Zg. Krma Strikberger Karel; 4. Travna dolina Košek. Sanitetna služba dr. Marinšek. Tehnični vodja Vučnik Lado.

Prodamo

KOLESA najnovejši letošnji modeli v največji izberi že od Din 550·— naprej.

Nova trgovina Ljubljana - Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

Najboljši trboveljski **premog** brez prahu

koks, suha drva

I. Pogačnik Gosposvetska 5 Telefon 20-59

Zadnje ure pokojnega župnika Ivana Plevnika

Kakor smo že poročali, je 23. marca umrl v Ameriki zaslužni in na vse strani delavni voditelj katoliških Slovencev v Ameriki, g. Ivan Plevnik, župnik največje slovenske župnije v Jolietu. O njegovi smrti nam podrobneje poroča najožji sodelavec in prijatelj g. P. Venceslav Šolar, benediktinec v Peru, blizu Chicaga. Bil je tiste dni ravno v njegovi župniji in ga je obiskal. Takole nam piše: »Kakor morda že veste, gospod Plevnik ni več med nami. Bolehal je že dalj časa. Pred 5 ali 6 tedni je mislil iti v Evropo z g. Hitijem (svojim kaplanom). Toda pred dobrim tednom, ko je imel v enem tednu kar 8 pogrebov, ga je delo podrlo in obolel je na srcu. Vzeli so ga v bolnišnico. Dne 17. marca je prejel sv. poslednje olje. Drugi dan in pa do 23. marca se mu je zdravje vidno krepilo. Hudo mu je bilo, ker ni mogel biti pri 40 urni pobožnosti, ki je bila od 18. do 20. marca. Jaz sem, kakor že skozi 22 let, pomagal. Imeli smo dosti dela — nad 5000 svetih obhajil. V sredo, t. j. 23. marca, sem imel slovensko pridigo v predmestju Jolieta. Šel sem tja z našim avtom (nekako 100 km proč). Šel sem malo bolj zgodaj popoldne, tako da sem mogel obiskati gospoda v bolnišnici. Slišal sem, da hoče domov do nedelje; namenil sem se to preprečiti, da bi ostal, dokler ne bo popolnoma zdrav. Ko sem prišel v bolnišnico, mi je sestra povedala, da so ravno poklicali zdravnika h gospodu. Šel sem k njemu v 5. nadstropje. Ko sem stopil v sobo, je bil sam. Sedel je na postelji in stokal v hudih bolečinah. Pot mu je lil po obrazu — roke pa so bile ledeno mrzle. Takoj sem vedel, kaj je. Tolažil sem ga in storil, kar sem mogel. Prosil me je še za spoved. Spovedal sem ga, odložil je, kar ga je še težilo. Vdal se je v božjo voljo, prosil Boga usmiljenja za vse življenje. Naročil mi je še nekaj malega glede maš. Molil sem z njim kratke vzdihljaje, ki jih je ponavljal z veliko gorečnostjo. Vesel sem bil, da je prišla sestra, strežnici pa sem naročil, naj takoj pokliče g. Jur. Kuzma, njegovega kaplana. G. Hiti je bil šel v Chicago kupovat za misijon, ki naj bi se pričel to nedeljo (27. marca). Molili smo litanije za umirajoče, katere je gospod spočetka molil z nami. Toda kmalu je prenehal, začel je umirati. Mirno se je steklo življenje in ob 4.45 je bilo končano. Naj počiva v miru!

Res božja previdnost me je pripeljala k njemu. Toliko let sem mu pomagal in v tolažbo mi je, da sem mu stal na strani v najhujši uri. Želel bi si take smrti; rad bi to milost vdanosti v voljo božjo, to kot skala trdno zaupanje. Te odprte in uprte oči v neko daljavo nad seboj med umiranjem! Nikoli jih ne pozabim. Kaj je gledal, ko so se odprla vrata v večnost?

Pogreb bo v ponedeljek (28. marca). Čeprav je bila njegova zadnja želja, ki jo je tudi v testamentu napisal, da naj ne bo nobene pridige, je škof naročil, da naj bo. Žrtev sem bil jaz, moram govoriti slovensko, g. kanonik Oman pa bo govoril angleško. Prepričan sem, da bo pogreb veličanski. Že sama jolietska fara, ki šteje okrog 700 družin, je velika, kaj še farani iz Chicaga in Waukegana, kjer je on ustanovil fare! Iz obeh fara se lahko pride v eni ali dveh urah z avtomobilom.«

Tako pismo z dne 25. marca. Gotovo bodo ta poročila zanimala številne prijatelje, sorodnike in znance rajnega gospoda župnika. Čeprav nam je ugasnil v daljni tujini, nam je bil in nam mora ostati blizu, saj se je odtrgal od nas, da ohranja naš živelj, naše Slovence in njih duše v daljnem tujem svetu. Take žrtve nam ga morajo še bolj približati, ne pa odtujevati. Prav bi bilo, da nam kdo ameriških rojakov natančneje popiše življenje in delo tega našega izseljenskega delavca, kos naše zgodovine je, ki je ne smemo pozabiti in zanemariti.

Mali oglasi

Službe iščejo

27 leten fant
z 2 razredoma gimnazije išče zaposlitve za slugo. Naslov v upravi »Slov« pod št. 6179 (a)

Službo dobe

Trgovski pomočnik
manufakturist in mešane stroke, vojaščine prost - se sprejme. Pismene ponudbe v upravo »Slov« Celje pod št. 6293 (b)

Nekaj šivilj
za moško perilo iz Murske Sobote iščem za Novi Sad - Predstaviti se osebno 22. aprila v hotelu »Slon« - Murska Sobota (b)

Mesarskega vajenca
iščem - Prednost imajo z dežele. Dolničar, Janševa 2 (v)

Absolvent
dvorazredne trgovske šole išče na področju Ljubljane mesto praktikanta. Mihelič Anton, Ribnica št. 30 (b)

Vrtnarskega pomočnika
s prakso v drevesnici - iščem. Ponudbe s prepisi spričeval na razsadnik »Perenvrt«, Vrapče pri Zagrebu (b)

Absolvent trg. akademije
vojaščine prost, se sprejme kot poslovodja. Avtovozači imajo prednost - Pismene ponudbe poslati takoj v upravo »Slovenca« pod »Obrat na deželi št. 6313« (b)

Molitvenike vseh vrst • Rožne vence
Verižice in svetinjice • Mirtine
venčke in šopke • Trakove
Sveče • Ročne torbice

za prvoobhajance in birmance

nudi najceneje trgovina
H. NIČMAN
LJUBLJANA, Kopitarjeva ul. 2 • Telef. 40-01

Zaslužek

2500 din potrebujete
da zaslužite 1000 din doma. Dopise: »Anos«, Maribor, Orožnova 6. Priložite znamko! (z)

Mladenič
okrog 18 let, priden in pošten, močan, z dobrim priporočilom se sprejme. Plača po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št 6302 (b)

Razno

»Rolli«
vam neverjetno očisti vsako obleko; škatlica s poštnino 15 din — Vrhnika, Botanjeva 14 (l)

Živali

Par težkih kobil
7 in 9 let, za težko vožnjo, ugodno naprodaj pri Anton Habjan - Spodnje Domžale (j)

Čitajte in širite »Slovenca«

Denar

Bančno kom. zavod - Maribor
Aleksandrova cesta št. 40 kupi takoj in plača najbolje
HRANILNE KNJIZICE bank in hranilnic
VREDNOSTNE PAPIRJE 3% obveznice, bone ter srečke, delnice itd.
VALUTE VSEH DRŽAV
PRODAJA SREČK državne razr. loterije

Posestva

Več stavbenih parcel
v bližini kolodvora Vižmarje, prodam. Poizve se: Vižmarje št. 100. (p)

Lepo posestvo
v Ribnici, to je: nova žaga, mlin, stope, polje, 2 travnika; in več stavbnih parcel v Ljubljani proda Josip Oražem — Ljubljana-Moste. (p)

Kunaver Ludvik
gradbeno - strokovno naobražen posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščeni graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Prodamo

Steklenice
različne in sode ter kadi prodam - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »77« št. 6311 (l)

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
lepo, suho, oddam maja ali junija. Predovičeva ulica 11-I, Ljubljana (č)

Industrijski uradnik

knjigovodja - bilancist, obenem vešč korespondent v slovenskem, nemškem, srbo-hrvatskem jeziku in event. drugih, dobi mesto v večjem ljubljanskem obratu. V poštev pridejo mlajše moči s la referencami. — Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod šifro »Veleobrt«.

+

Zapustila nas je danes po dolgi in mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, naša ljubljena teta, sestrična, gospodična

Viljemina Skofizh
hišna posestnica

Blago pokojnico spremimo k večnemu počitku v petek, dne 22. aprila 1938, ob 4 pop. izpred hiše žalosti Pred Škofijo 20, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 21. aprila 1938

ŽALUJOČI OSTALI

+

UMRL NAM JE NAŠ LJUBLJENI SOPROG, DOBRI OČE, GOSPOD

VINKO REPEŽ
VIŠJI POLICIJSKI STRAŽNIK V POKOJU

POGREB DRAGEGA POKOJNIKA BO V SOBOTO, DNE 23. APRILA 1938, OB 3 POPOLDNE IZ MRTVAŠKE VEŽE SPLOŠNE BOLNIŠNICE NA POKOPALIŠČE K SV. KRIŽU

LJUBLJANA, 21. APRILA 1938

ŽALUJOČI:
MARIJA, SOPROGA — IVANKA, JOSIP, LOJZE, MARICA, ŠTEFKA, TONČKA, VINKO IN STANKO — OTROCI

„SLOVENEC", podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

+

Moja ljuba in dobra soproga, mati, hčerka, sestra in svakinja, gospa

Dragica Lagler roj. Šušteršič

je danes, 21. aprila, previdena s tolažili sv. vere, za vedno zatisnila svoje zveste oči. Pogreb bo v soboto, 23. aprila ob 4 popoldne iz Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 21. aprila 1938

Žalujoči soprog in otroci, rodbini Šušteršič in Novšak

+

V CVETU MLADOSTI NAS JE NENADOMA ZAPUSTIL NAŠ ZVESTI POMOČNIK

MILAN HAFNER
MESARSKI POMOČNIK

IN ODŠEL ISKAT BOLJŠEGA ŽIVLJENJA. — POGREB NESREČNO UMRLEGA MLADENIČA BO V PETEK, 22. APRILA 1938; OB 9 ZJUTRAJ NA POKOPALIŠČE V STARI LOKI

ŠKOFJA LOKA, 21. APRILA 1938

MESARIJA KREK, ŠKOFJA LOKA

Zahvala

V dnevih neizmerne tuge in bolesti ob smrti naše predrage matere, stare matere in tašče, gospe

Franje Tavčarjeve

nam je bilo vsestransko izraženo iskreno sočutje. Nemogoče nam je, da bi se zahvalili vsakemu posamezniku, zato izrekamo tem potom svojo najprisrčnejšo zahvalo vsem, ki so nas tešili v najtežjih trenutkih ter nam izražali svoja topla sočutja in vsem onim, ki so z osebno udeležbo pri pogrebu dali izraz svojim srčnim čutom, posebno pa zastopniku Njegovega Veličanstva kralja, predstavnikom kraljevske banske uprave, predsedniku mestne občine ljubljanske gospodu dr. Jure Adlešiču, vsem zastopnikom vojaških in civilnih oblastev, vsem govornicam, darovalcem številnih vencev in cvetja, Sokolstvu, gasilcem, Akad. pevskemu zboru, drugim društvom in korporacijam ter vsem, ki so se udeležili pogrebnih svečanosti v Ljubljani in Škofji Loki ter na Visokem ter izkazali s tem zadnjo čast blagi pokojnici.

V Ljubljani, dne 21. aprila 1938.

Rodbine Tavčarjeve in Arkova

Hugo Wast: 27

Zlato večnega Juda

Zdelo se je, da ima do vratu posla.

»Kaj je?«

»Nič, mama.«

»In mož?«

»Prišel bo na kavo.«

Njen mož, Jose Lluis Lobos je bil tako sredi politike in poslov, da ni utegnil niti kositi. Stoje je pojedel obložen kruh v baru ali v svojem klubu, ter izpil coctail, pa je bil z jedjo dober do čaja.

»Papa, dve besedi ali tri?«

»Seveda.«

Odšla sta v ozadje jedilnice. Njen obraz je bil resen. Donna Luisa je mislila, da govorita o denarnih zadevah. Imela je nekaj zmedenih vesti o moževem gospodarskem stanju. Kar sama po sebi se je spomnila na Blumena, človeka, ki je lahko z enim samim gibom ljudi bogatil ali jih spravljal v siromaštvo, povzročal žaloigre ali vlival mir v srca nešteto ljudi.

»Že tisoč let se mi zdi, da nisem videla tvojega očeta.«

»Jaz sem ga videla danes,« ji je odgovorilo dekle, »vendar se mi to ne pripeti vsak dan. Včasih ga ne dobim ves teden pred oči. Ima grozno posla in malo časa za razvedrilo. Ali hočeš, da ga pripeljem kateri dan s seboj? Pravijo, da je težko ravnati z njim. Če bi videla, kako je meni pokoren!«

Ta trenutek je Marija govorila očetu:

»Papa, strašno sem potrta. Obesil bi me na enem samem lasu.«

»Kaj pa ti je?«

»Mož mi je dal neko sporočilo zate, naj ti ga izročim.«

Adalid si je počasi nataknil naočnike in je vzel pismo.

»Kaj je to.«

»Menica za stotisoč pesosov, s tvojim podpisom, ki si mu jo dal včeraj, da jo eskontira v Narodni banki.«

»Kaj je ne potrebuje? Vesel sem, da se je to uredilo tako, zakaj sam nameravam porabiti ves svoj kredit v tej banki.«

»Papa . . .«

»Kaj?«

»V tej banki nimaš več niti za belič kredita.«

»Kaj praviš?«

»Jose Lluis je pokazal tvojo menico, pa so mu jo vrnili. Potem je predlagal, da bi zadevo uredili tako, da bi mu izplačali samo pol vsote, a odgovorili so mu, da si že kdaj porabil ves svoj kredit in da nimaš niti beliča več . . .«

»No, bo pa v drugi banki,« je odvrnil Adalid in se delal, kakor da mu ta novica ni vzela, čeprav je bila strašna kakor smrtna obsodba.

Da je finančnik Adalidovega kova, ki naj bi nekega dne postal predsednik republike in o katerem so ljudje mislili, da je vsemogočen, izgubil ves kredit v uradni banki, je pomenilo, da so bili tam prepričani, da stoje njegovi posli kaj slabo.

»Najbrž ne poznajo tvojega položaja,« mu je rekla hči, da bi ga potolažila. Toda Adalid je razumel, da misli prav nasprotno.

»Tvoj mož bi bil moral iti v Pokrajinsko banko. Tam bi mu bili mojo menico eskontirali.«

Marta je zmajala z glavo.

»Zlo je v tem, papa, da je mož bil ne le v Narodni banki in v Pokrajinski banki, marveč prav tako v Španski in Londonski. Nikjer ne dajo nič več na tvoj podpis.«

Adalid se je domislil Blumena. S silo je premagal živce in skušal najti verjeten izgovor.

»Bah! Bil sem že v hujših zagatah. Še nocoj bomo to uredili. Pojdiva kosit!«

Ko sta sedela, je sluga naznanil:

»Gospod Rogelio Adalid.«

Vstopil je zajeten možak v angleški, pokockani obleki, ki je bila podobna obleki igralca golfa ali popotnika. Po svoji stari navadi je Rogelio Adalid padel v Buenos Aires, ne da bi bil živi duši prej kaj sporočil.

Objel je vse navzoče po vrsti in z donečim glasom razlagal:

»‚Alcantara' je dospel v pristanišče ob desetih. Toda tri ure so me držali na carini . . . Kakšna domovina! Uradniki črnerni, z zadirčnimi glasovi. Policija nerodna in vsemogočna. Ceste umazane, pometa jih veter s pampe, ki dviga papir, prah in smeti. Uh, že sem se mislil kar obrniti. Toda ne smemo biti sebični. Zdaj pa zdaj mora človek obiskati sorodnike. Zaradi tega sem prišel in prva moja pot je bila v tvojo hišo, prav za kosilo. Imaš še zmeraj tako dobra vina?«

»Hvala za obisk,« je rekla gospa, ki ji svak ni izpustil rok.

»Kako pridno dekle si, Marija! Kaj pa mož? In otroci? In ti? . . . Marta Blumenova! Skoraj bi te ne spoznal. Velja pretrpeti takole pot, samo, da človek vidi tebe!«

Ne da bi se kaj obotavljal, je sedel donni Luisi na desnico

Sluga mu je ponudil:

»Jerez?«

»Da! Naj pogledam znamko!«

Pokazali so mu steklenico.

»Ljudje božji! Kakšno naključje! Zapustil sem parnik »Alcantara« in padel v jerez »Alcantara«.

Popil je požirek in presodil:

»Very dry? Ni ležal v kleti manj kakor štirideset let. Po pet guinej v Londonu liter . In potem, kaj bomo imeli? Da vidim menu! Čilenski jastog . . . Pastete . . Hm! Uboga moja jetra! No, nič zato. Ali imaš še zmeraj v zalogi tisti Chateau Iquem?«

»Da, vrh tega pa še izboren Pape Clement iz leta 1924, ki bo razkrojil pastete bolje od vsake sode.«

»Krasno! Potem pa bova govorila o poslih.«

Fernando Adalid si je z vso silo prizadeval, da bi skril skrbi, ki mu jih je vzbudil razgovor s hčerjo. Rogelio je prihajal ob pravi uri. Če bi hotel, bi ga lahko rešil. Imel je v različnih bankah naložene velike vsote. Prav v Južnoameriški banki je imel tekoči račun za milijon pesosov.

Prikazal se je še zadnji gost za kosilo. Ta je vstopil potrt in je sklanjal glavo. Njegova obleka ni bila slabega kroja, toda zelo obrabljena in obnošena.

»To je domači učitelj,« je mislila Marta, ne da bi bila spoznala, da je to Juan Adalid, njen stric, ki ga ni videla že leta in leta.

Rogelio, se je zdelo, ga sploh ni zapazil, dokler mu donna Luisa ni rekla:

»Kaj pa je to, Juan? Nisi pozdravil ne brata, ne nečakinje Marte?«

Juan je vstal in se jima približal tavaje kakor mesečnik. Njegove begajoče oči se niti zdaj niso ustavile na bogatih sorodnikih, ki sta mu izkazala čast s tem, da sta mu pomolila roko.

Rogelio je to storil z zoprnim občutkom. Zakaj neki takega človeka puščajo k mizi? Najbrž bi mu bilo prijetneje jesti s služabniki ali z otroki.

Donna Luisa mu je razložila:

»Ne maramo, da bi se polomu njegovega premoženja pridružil še polom njegovega razuma. Bil je že na tem, da zblazni. Živel je kakor potepuh in Fernando ga je pregovoril, da se je nastanil tu in da je z nami. Bilo je treba dosti besedi, da smo ga pripravili do tega, toda polagoma se bo odvadil svojega čudnega vedenja in bo manj odljuden.«

»Lepa pridobitev! Kaj pa oni drugi?«

»Pedro je prišel tudi na kant, a je iz propada rešil svojo voljo in dostojanstvo. Ima družino in živi z njo.«

»Od česa?«

»Načelnik oddelka je v Južnoameriški banki.«

»Kakšna je plača?«

»Petnajst sto pesosov.«

»Rogelio se je zaničljivo namrdnil.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Viktor Cenčič